

OPFØLGNING PÅ BASELINE FOR 2022

BEVÆGELSESSINDSATS I DAGTILBUD OG SKOLER

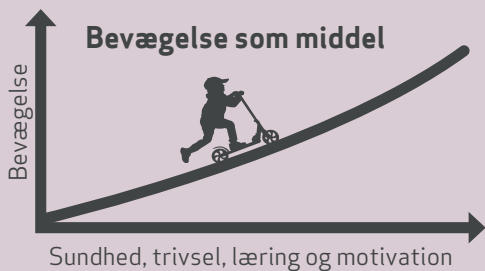

Indhold

Status på viden og fakta 2022 – Et nationalt og lokalt indblik i idræts- og bevægelsesvaner, trivsel, motorik, overvægt, skærmtid og skolefravær	2
Viden om fysisk aktivitet, motion og bevægelse i dagtilbud og skoler.....	3
Viden om børn og unges idræts- og bevægelsesvaner nationalt og lokalt.....	9
Viden om motorik blandt børn og unge nationalt og lokalt	14
Viden om børn og unges trivsel nationalt og lokalt	17
Viden om overvægt blandt børn og unge nationalt og lokalt	20
Viden om børn og unges skærmtid nationalt og lokalt.....	25
Viden om skolefravær nationalt og lokalt.....	27

STATUS PÅ VIDEN OG FAKTA 2022

Et nationalt og lokalt indblik i idræts- og bevægelsesvaner, trivsel, motorik, overvægt, skærmtid og skolefravær.

Transport til skole

for 4.-9. klasse i Slagelse Kommune i 2021

Skolefravær

To dages skolefravær om måneden i gennemsnit i 0.-9. klasse giver et års tabt læring.

Motorik

Anmærkninger om motorik ved indskolingsundersøgelsen 2021*

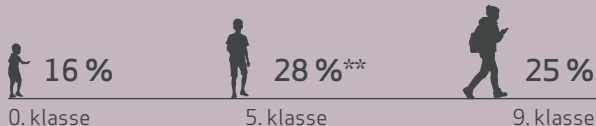
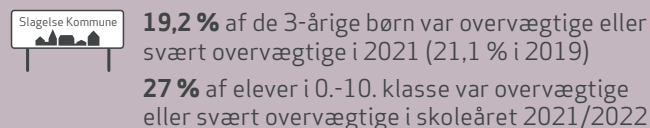
Støtte til idrætskontingent

I 2022 hjalp HEL Fritid **177 børn og unge** i Slagelse Kommune

♀ 94 ♂ 83

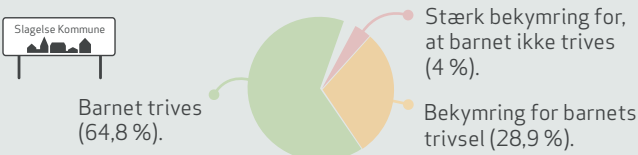
Overvægt

Forekomsten af overvægt er meget høj i Slagelse Kommune og ligger over landsgennemsnittet.

Trivsel hos de 0-6-årige

Seneste halvårige trivselsundersøgelse (TOPI)** i 2022 viser:

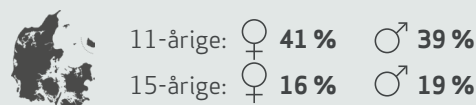

Trivsel i 4.-9. klasse

Ud fra seneste Nationale Trivselsmåling fra skoleåret 2021/2021 fordeler andelen af elever med højeste trivsel sig inden for kategorierne:

Elever, der virkelig godt kan lide skolen (2018)

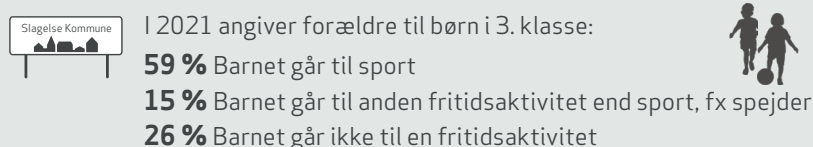

Idræts- og bevægelsesvaner

En stor andel af 3-6 årige børn dyrker ifølge forældrene sport og motion flere gange om ugen i 2020.

Hvis forældre ikke dyrker sport og motion, dyrker færre 3-6 årige børn (48%) idræt i foreninger.

80 % af de 7-15 årige svarer ja til, at de dyrker sport og motion.

Slagelse Kommune	Dyrker meget sport / træner flere gange om ugen	Dyrker en del sport fx én gang om ugen og får motion i hverdagen	Bevæger sig en del, men går ikke til sport	Bevæger sig ikke så meget
4.-5. klasse	39 %	32 %	20 %	9 %
6. klasse	40 %	25 %	24 %	11 %
7.-9. klasse	37 %	20 %	30 %	13 %

67 % af skolebørnene i Slagelse Kommune dyrkede idræt, sport og motion i 2018

9.574 børn og unge (0-18 år) var i 2021 medlemmer af en idrætsforening.

43 % af de ikke-idrætsaktive skolebørn ville i 2018 gerne starte med idræt og motion.

Skærmtid

Hver fjerde 15-årige pige er på de sociale medier mindst fire timer hver dag.

Hver tredje 13-årige dreng bruger mindst fire timer om dagen i hverdagens på at spille, mens tallene er endnu højere i weekenden.

*Der er forskel på den nationale og lokale motorikundersøgelse ved indskolingsstart, hvorfor data ikke er fuldstændig sammenlignelige. Derudover er der store usikkerheder forbundet med de lokale tal, da registreringen af børnenes motoriske kompetencer ikke har været ensartet.

**Det er kun 1/3 af eleverne i 5. klasse, der er blevet målt og vejret grundet Covid-19

***TOPI-vurderingen er et øjebliksbillede og kan skifte inden for kortere perioder alt efter indsats og hændelser i barnets liv. 2,3% af børnene er ikke vurderet.

Viden om fysisk aktivitet, motion og bevægelse i dagtilbud og skoler

Formålet med følgende er at skabe overblik over kvalitetene og anbefalingerne i forhold til fysisk aktivitet, motion og bevægelse, lovgrundlaget for hhv. dagtilbud og skoler, viden om arbejdet med bevægelse i hhv. dagtilbud og skoler og slutteligt gives et indblik i den kommunale bevægelsesramme.

Hvorfor er det vigtigt at børn og unge bevæger sig?

Bevægelse har positiv indflydelse på en lang række områder. For børn og unge kan fysisk aktivitet bidrage til bl.a. forbedret kredsløb og muskulær fitness, bedre knoglesundhed, mindre overvægt, mindre risiko for livsstilssygdomme og forbedret motorik. Derudover tyder forskning på, at fysisk aktivitet kan have en positiv effekt på faglig præstation samt mentale sundhedsparametre såsom depression, angst og trivsel¹. En fysisk aktiv livsstil som barn øger sandsynligheden for en fysisk aktiv livsstil som voksen.

I forhold til trivsel ses der er en sammenhæng mellem børn og unges trivsel og graden af fysisk aktivitet. Aktive børn og unge er bedre til at indgå i sociale sammenhænge, de er gladere for deres skole, har færre sygedage og har mere selvtillid end inaktive børn og unge.

Hvad anbefaler Sundhedsstyrelsen i forhold til fysisk aktivitet og bevægelse for børn og unge?

Ifølge Sundhedsstyrelsen er fysisk aktivitet defineret som alle former for bevægelse, der øger energiomsætningen. Det kan både være ustruktureret aktivitet og mere bevidst, målrettet træning. Med andre ord kan fysisk aktivitet indgå som en del af børn og unges hverdag på flere forskellige måder fx ved aktiv transport til og fra dagtilbud/skole, aktivitet på havetrampolinen i hjemmet og ved mere planlagte idrætsaktiviteter i foreningslivet. Sundhedsstyrelsen har udspecificeret anbefalingerne for fysisk aktivitet for fem forskellige målgrupper, hvor de relevante for børn og unge i dagtilbud og skole udfoldes nedenfor:

Børn under 5 år

- Lad barnet ligge så meget som muligt på maven, når det er vågent (under 1 år)
- Sørg for, at barnet bevæger sig på forskellige måder i løbet af dagen (under 1 år)
- Sørg for, at barnet er aktivt på forskellige måder i løbet af dagen (1-4 år)
- Sørg for, at barnet kan bevæge sig frit mest muligt (1-4 år)
- Begræns mængden af skærmtid (1-4 år)

Børn mellem 5-17 år

- Vær fysisk aktiv mindst 60 minutter om dagen. Aktiviteten skal være med moderat til høj intensitet og ligge ud over almindelige kortvarige dagligdagsaktiviteter. Hvis de 60 minutter deles op, skal hver aktivitet vare mindst 10 minutter
- Mindst tre gange om ugen skal der indgå fysisk aktivitet med høj intensitet af mindst 30 minutters varighed for at vedligeholde eller øge konditionen og muskelstyrken. Der skal indgå aktiviteter, som øger knoglestyrken og bevægeligheden
- Fysisk aktivitet ud over det anbefalede vil medføre yderligere sundhedsmæssige fordele

Til trods for de positive effekter af fysisk aktivitet lever kun få danske børn og unge op til Sundhedsstyrelsens anbefalinger².

¹Rapport "Bevægelse i Skoledagen 2019", der er udarbejdet af Oxford Research for Dansk Skoleidræt og TrykFonden

²Rapport "Bevægelse i Skoledagen 2019", der er udarbejdet af Oxford Research for Dansk Skoleidræt og TrykFonden

I 2019 udkom rapporten 'Fysisk aktivitet og stillesiddende adfærd blandt 11- 15-årige', som bl.a. er lavet på baggrund af resultater fra Skolebørnsundersøgelsen 2018³. Rapporten viser, at de 11-15-årige i gennemsnit bruger 14 minutter om dagen på at være fysisk aktive med høj intensitet. I alt er gennemsnitligt 26 % fysisk aktive ved moderat til høj intensitet mindst 60 minutter dagligt. Der er en større andel, som opfylder anbefalingerne i hverdagene (32 %) sammenlignet med weekenden (17 %). Flere drenge (33 %) end piger (19 %) opfylder anbefalingerne om 60 minutters moderat til højintens fysisk aktivitet, og andelen falder med alderen fra 34 % blandt de 11-årige til 24 % hos de 13-årige og 10 % hos de 15-årige.

Det er altså tydeligt at, der er behov for en indsats, hvis flere børn og unge skal leve op til Sundhedsstyrelsens anbefalinger og nyde godt af de positive effekter ved fysisk aktivitet.

Lovgrundlag for bevægelse i dagtilbud og skole

Børn og unge bruger en stor del af deres tid i dagtilbud og skole, hvorfor også lovgrundlagene på disse områder får en særlig betydning.

I Dagtilbudslovens § 7 bliver det fastlagt, at børn i dagtilbud skal have fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljøer, som fremmer deres trivsel, sundhed, udvikling og læring. I § 8, stk. 3 og 4 fremgår det endvidere, at det i dagtilbuddenes styrkede pædagogiske læreplaner skal fremgå, hvordan dagtilbuddet etablerer pædagogiske læringsmiljøer, som med leg, vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter og daglige rutiner giver børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes. Det skal fremgå, hvordan læringsmiljøerne understøtter børns brede læring herunder nysgerrighed, gåpåmod, selvværd og bevægelse inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer; 1) alsidig personlig udvikling, 2) social udvikling, 3) kommunikation og sprog, 4) krop, sanser og bevægelse, 5) natur, udeliv og science samt 6) kultur, æstetik og fællesskab.

For læreplanstemaet 'Krop, sanser og bevægelse' er der opsat to pædagogiske mål, som dagtilbuddene skal arbejde ud fra: 1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange måder at bruge kroppen på og 2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop; herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

I Folkeskolelovens § 15 fremgår det, at undervisningstiden skal tilrettelægges, så eleverne får motion og bevægelse gennemsnitligt 45 minutter om dagen. Undervisningsministeriet beskriver, hvordan bevægelsen skal bidrage til at give børn og unge sundhed og trivsel samt understøtte læring i skolens fag. Det udfoldes endvidere, hvordan bevægelsen kan foregå på forskellige måder, herunder som bevægelsessekvenser i fagundervisningen, som bevægelse i den understøttende undervisning og bevægelse i samarbejde med det lokale foreningsliv⁴.

Hvad ved vi om arbejdet med bevægelse i dagtilbud og skoler?

På dagtilbudsområdet har Danmarks Evalueringsinstitut i perioden fra 2018 til 2021 evalueret arbejdet med den nye styrkede pædagogiske læreplan. Evalueringen sætter fokus på en række områder fra læreplanen, hvor der i det følgende primært fokuseres på 'Det brede læringssyn og læring hele dagen', hvorunder der er fokus på børns kropslige og motoriske udvikling:

"Fokusområdet 'Det brede læringssyn og læring hele dagen' handler bl.a. om at understøtte børnenes sociale og emotionelle, kropslige og motoriske og sproglige og kognitive udvikling i alle dagens aktiviteter. Den styrkede pædagogiske læreplan betoner dermed, at det pædagogiske personale skal

³Rapport "Fysisk aktivitet og stillesiddende adfærd blandt 11-15-årige" udarbejdet af Statens institut for folkesundhed og Institut for Idræt og Biomekanik ved Syddansk Universitet for Sundhedsstyrelsen.

⁴Hjemmeside: <https://www.uvm.dk/folkeskolen/laering-og-laeringsmiljoe/bevaegelse>

understøtte børnenes udvikling gennem bl.a. planlagte aktiviteter, rutinesituationer og leg⁵.

I evalueringen af fokusområdet er dagtilbudslederne og dagplejepædagogerne blevet spurgt ind til, hvorvidt og hvordan de har faglige dialoger med medarbejdere/dagplejere om forskellige dele af børnenes udvikling (kropslig/motorisk, social og sproglig/kognitive). Overordnet har størstedelen af daginstitutionslederne (77-90 %) og dagplejepædagogerne (82-91 %) haft dialog med medarbejderne/dagplejerne om de tre udviklingsområder to-tre gange om måneden eller mere. Daginstitutionslederne og dagplejepædagogerne har lidt oftere dialog om de tre udviklingsområder i forhold til leg og planlagte aktiviteter end i forhold til rutinesituationer. Sammenlignet med 2018 er der sket en række mindre udviklinger, primært i positiv retning, men ændringerne er ofte så små, at det ikke kan udelukkes, at det skyldes tilfældigheder⁶.

Der findes ikke specifikke undersøgelser af dagtilbuds arbejde med bevægelse. Inden indførslen af den styrkede pædagogiske læreplan skrev Sundhedsstyrelsen også i 2016, at det er uvist, hvor meget og med hvilken kvalitet danske dagtilbud bevæger sig⁷. I 2012 rapporterede Danmarks Evalueringsinstitut endvidere, at det forhenværende læreplanstema "krop og bevægelse" var et af de læreplanstemaer, hvor børnene havde udviklet sig mindst ved skolestart⁸. I en tidligere undersøgelse på 0-2 års-området sås det også, at "krop og bevægelse" som læreplanstema i dagtilbuddene ikke havde samme prioritet som fx "sociale kompetencer" og "barnets alsidige og personlige udvikling"⁹. Der findes ikke lignende og nyere undersøgelser.

På skoleområdet er der foretaget flere undersøgelser af skolernes arbejde med reformkravet om motion og bevægelse. I 2022 vurderer 50 % af landets grundskoler, at de lever op til lovkravet om 45 minutters bevægelse, mens det gør sig gældende for 48 % af landets folkeskoler. Andelen har været støt nedadgående siden 2017, hvor det var 68 %¹⁰. Dette er et tegn på, at implementeringen af motion og bevægelse er stagneret.

Undersøgelsen fra 2022 viser også, at der er signifikant flere ledere (72 %), der angiver, at de opfylder lovkravet, end det er gældende for det pædagogiske personale, herunder lærere og pædagoger (40 %)¹¹.

Der kan findes forskellige barrierer for implementering af motion og bevægelse i skoledagen. I Dansk Skoleidræts seneste undersøgelse fra 2022 er skolerne blevet spurgt ind til, hvilke faktorer der fremmer og hæmmer bevægelse i skoledagen. Nogle af de vigtigste faktorer for at kunne igangsætte og sikre bevægelsesaktiviteterne på skolerne er 'gensidig opbakning i medarbejdergruppen' (48 %), 'ildsjæle blandt medarbejdere' (43 %), 'gode fysiske rammer' (43 %), 'tilstrækkelig med tid' (41 %), 'inspirerende materialer' (39 %) og 'opbakning fra ledelsen' (37 %). I forhold til hæmmende faktorer, så er 'tilstrækkelig med tid' den faktor, som flest skoler (49 %) vurderer er begrænsende for igangsætningen af bevægelsesaktiviteter. Dernæst fremhæves 'at personalet ikke føler sig kompetente til at inddrage bevægelse' (30 %), 'de fysiske rammer' (25 %) og 'at personalet ikke føler sig trygge ved at inddrage bevægelse' (24 %). Derudover er faktorer som 'tilstrækkelig med ressourcer i form af medarbejdere' (24 %), 'manglende gensidig opbakning i medarbejdergruppen' (23 %) samt 'mangel på ildsjæle blandt medarbejderne' (21 %) også centrale. Faktorerne understreger vigtigheden af, at der bliver taget et strukturelt ansvar for at prioritere bevægelse og løfte trivsel blandt børn og unge.

⁵Citat fra side 39 i slutrapport 'Evaluering af den styrkede pædagogiske læreplan' af Danmarks Evalueringsinstitut (2022)

⁶Slutrapport 'Evaluering af den styrkede pædagogiske læreplan' af Danmarks Evalueringsinstitut (2022)

⁷Artikel 'Bevægelse i dagtilbud' (2017) af Kristian Fahnøe Munksgaard, Thomas Skovgaard og Lisbeth Runge Larsen.

⁸Danmarks Evalueringsinstitut (2012)

⁹Danmarks Evalueringsinstitut (2016)

¹⁰Rapport 'Bevægelse i skoledagen 2022' af Dansk Skoleidræt (2022)

¹¹Rapport 'Bevægelse i skoledagen 2022' af Dansk Skoleidræt (2022)

I Syddansk Universitets seneste rapport om bevægelse i skolen fra 2020¹² ses det, at 52 % af alle folkeskolelever bevæger sig 45 minutter eller mere i løbet af undervisningstiden på en typisk skoledag. Hvis frikvartererne inkluderes, opfylder 84 % af eleverne kravet om 45 minutters motion og bevægelse. Pigerne bevæger sig generelt mindre end drengene i de faglige lektioner, og det er blandt udskolingseleverne, at færrest bevæger sig minimum 45 minutter i undervisningstiden.

I rapporten bliver lektionerne på elevernes skoleskema opdelt i forskellige kategorier. Herudfra ses det, at eleverne i gennemsnit bevæger sig i 5,2 minutter i løbet af en typisk 45 minutters bolig-, kultur- og naturfagslektion, 7,3 minutter i praktiske og musiske lektioner, 15,9 minutter i idræt, 7,2 minutter i den understøttende undervisning, 6,0 minutter i anden undervisning og 11,3 minutter i anden bevægelsesrelateret undervisning. I samtlige fag bevæger pigerne sig mindre end drengene. Det varierer fra fag til fag, hvilken aldersgruppe, der bevæger sig mest.

I forhold til frikvartererne viser rapporten, at eleverne i gennemsnit bevæger sig 36,1 % af tiden i de korte frikvarterer (under 30 minutter) og 33,8 % af tiden i de længerevarende frikvarterer (30 minutter eller derover). Drengene bevæger sig mere i frikvartererne end pigerne, og den andel af frikvartererne som bruges på bevægelse, er faldende med alderen.

Samlet set viser rapporten, at eleverne i gennemsnit er fysisk aktive ved moderat til høj intensitet i 28,2 minutter i løbet af hele skoledagen. Her må det tages i betragtning, at alle tal er gennemsnit, hvorfor der vil være nogen, som bevæger sig betydeligt mindre, og andre som bevæger sig mere.

Set i sundhedsfremmende perspektiv konkluderes det i rapporten, at selve placeringen af bevægelse i løbet af skoledagen (i undervisningstiden eller frikvartererne) ikke er det centrale, men derimod er det centrale den samlede mængde af bevægelse og intensiteten, som bevægelsen foregår ved.

Syddansk Universitet har med støtte fra Trygfonden evalueret folkeskolereformens effekt på fysisk aktivitet i skoledagen¹³. Gennem studiet er udviklingen i objektivt målt fysisk aktivitet hos skolebørn blevet undersøgt i perioden 2009-2018. Data viser, at fysisk aktivitet i skoletiden var nedadgående i perioden 2009-2012, hvorefter kurven knækkede og mængden af fysisk aktivitet steg fra 2012-2018. Skolebørnene var i gennemsnit aktive i 14 minutter mere på en normal skoledag, end de ville have været, hvis den nedadgående udvikling var fortsat. Stigningen blev observeret hos både de yngre og ældre skoleelever, men var mest udpræget hos de yngste elever i 1. – 5. klasse. Dette tyder altså på, at folkeskolereformens krav om 45 minutters motion og bevægelse med stor sandsynlighed har bidraget til at øge børns fysiske aktivitet i skoletiden¹⁴.

Bevægelsesramme for dagtilbuds- og skoleområdet i Slagelse Kommune

Alle børn og unge skal opleve bevægelse som en meningsfuld og naturlig del af deres hverdag i dagtilbud og skoler i Slagelse Kommune – både nu og i fremtiden. Derfor har Slagelse Kommune udarbejdet en bevægelsesramme for dagtilbuds- og skoleområdet, som skal skabe endnu mere opmærksomhed på at integrere bevægelse i børn og unges hverdag.

Bevægelsesrammen skal sikre fælles sprog, retning, opmærksomhed og kvalitet i arbejdet med bevægelse samt bidrage til en større grad af kontinuitet, så arbejdet kan gøre en forskel for børn og unges trivsel, sundhed, udvikling, motivation og læring på den lange bane.

Bevægelsesrammen er en overordnet forståelses- og arbejdsramme, som de enkelte aktører på

¹²Rapport "Bevægelse i skolen – en kortlægning af børn og unges fysiske aktivitet og stillesiddende adfærd i skoletiden" af Syddansk Universitet (2020)

¹³PhD Thesis 'Evaluating the effect of a nationwide school policy on physical activity and body mass index' af Natascha Holbæk Pedersen (2023)

¹⁴ Nyhed 'Glæde over ny SDU-undersøgelse om skolereformens betydning for bevægelse i skolen' af Dansk Skoleidræt (2023)

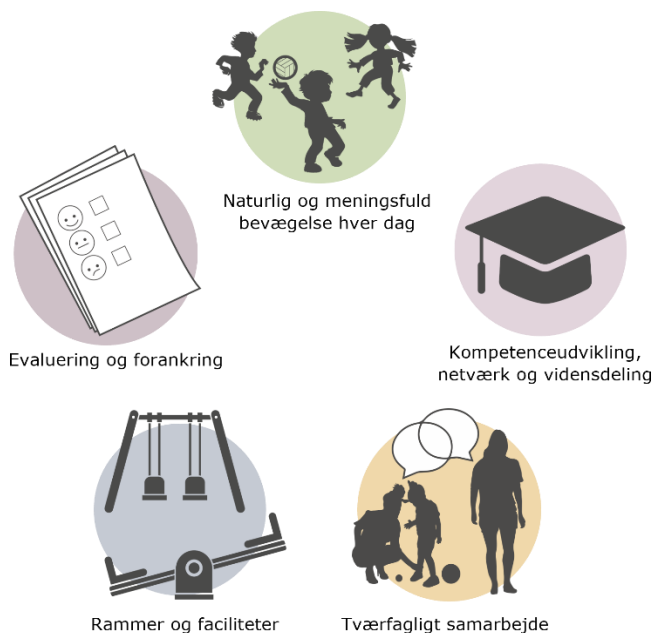
dagtilbuds- og skoleområdet kan bruge lokalt, i tilrettelæggelsen og gennemførelsen af arbejdet med bevægelse.

Da bevægelse er en fælles og tværgående opgave, er bevægelsesrammen et forpligtende arbejdsredskab, der henvender sig til alle aktører på dagtilbuds-, skole-, sundheds-, idræts- og fritidsområdet. Det omfatter børn og unge, forældre- og skolebestyrelser, pædagogisk personale og ledere i dagtilbud og skoler, relevante fagpersonaler, medarbejdere og chefer i forvaltningen samt det politiske niveau.

Bevægelsesrammen kobler sig til kommunens [Børne- og Ungepolitik](#)s fokus på motiverende læringsmiljøer (2020), [Sundhedspolitik](#)ens fokus på bevægelse i hverdagen (2015-2025) og [Idrætspolitik](#)ens fokus på idræt og bevægelse for alle aldre og niveauer (2015-2025).

Bevægelsesrammen er blevet til på baggrund af et strategisk forløb faciliteret af Dansk Skoleidræt i foråret 2022, hvor aktører fra alle niveauer i kommunen har været repræsenteret. Forløbet indeholdt en spørgeskemaundersøgelse og tre seminar dage, hvor der blev arbejdet med bevægelse på tværs af dagtilbuds- og skoleområdet. Gennem forløbet blev det tydeligt, hvilke strukturer, indsatser og handlinger der er behov for, hvis alle børn og unge skal møde bevægelse som en naturlig og meningsfuld del af hverdagen.

Bevægelsesrammen har fem fokusområder, som er udledt af input fra det strategiske forløb:

For hvert fokusområde er der i bevægelsesrammen givet nogle opmærksomheder i forhold til, hvad kommunen skal prioritere på dagtilbuds- og skoleområdet for at styrke det pågældende område. Derudover er der givet inspiration til, hvordan de forskellige aktører på dagtilbuds- og skoleområdet kan handle her og nu. Der henvises løbende til skabeloner, hjemmesider mv., som kan hjælpe dagtilbud og skoler til at arbejde struktureret med bevægelse på den måde, som giver mening i den lokale kontekst.

For at sikre sammenhæng til det gode og allerede igangværende arbejde opfordrer bevægelsesrammen hvert dagtilbud og skole til at skabe overblik over eksisterende bevægelsesindsatser og -aktiviteter. På baggrund af overblikket opfordrer bevægelsesrammen endvidere dagtilbud og skoler til at udarbejde lokalt tilpassede bevægelsesplaner, hvor der tages højde for de fem fokusområder. Planen kan udarbejdes af ledelse og pædagogisk personale evt. med sparring fra kommunale konsulenter. Planen skal ses som et dynamisk værktøj, der årligt kan drøftes og justeres, så den kan understøtte arbejdet med at bruge bevægelse som redskab til at løfte kerneopgaven.

Skabelon til oversigtskema over bevægelsesindsatser og -aktiviteter i skolen:

Formålet med oversigtskemaet er at skabe et overblik over alle bevægelsesindsatser og aktiviteter der er på plads i skolen. Det er vigtigt at have et overblik over alle bevægelsesindsatser og aktiviteter, der foregår i skolen, så der kan tages hensyn til sammenhæng og samarbejde mellem de forskellige aktiviteter. Oversigtskemaet er et dynamisk værktøj, der kan justeres og opdateres løbende.

Måned	Bevægelsesindsatser og bevægelsesaktiviteter i skolen							
Yensår	Noteringer	Bevægelsesindsatser i underskoleen	Fikværtensindsatser	Åben skole	Andre bevægelsesaktiviteter	Forspørg til og fra skole		
Indledning								
1. Bølg								
2. Bølg								
3. Bølg								
4. Bølg								
Mellemår								
1. Bølg								
2. Bølg								
3. Bølg								
Udledning								
1. Bølg								
2. Bølg								
3. Bølg								
SPØRG								
Indledning								
Forside								

Skabelon til bevægelsesplan for dagtilbud og skoler:

Formålet med bevægelsesplanen er at sikre sammenhæng og samarbejde mellem de forskellige aktiviteter og at tage hensyn til de forskellige behov og ønsker i skolen. Bevægelsesplanen er et dynamisk værktøj, der kan justeres og opdateres løbende.

Indsatsområde	Beskrivelse	Formål/Mål	Målgruppe	Fokuspunkter i bevægelsesrammen	Ansvaret og samarbejdspartnere	Start/Slut	Evaluering

Viden om børn og unges idræts- og bevægelsesvaner nationalt og lokalt

Formålet med følgende er at give et indblik i tendenserne for børn og unges idræts-, fritids- og bevægelsesvaner. Derudover skabes der overblik over, hvilke barrierer børn og unge oplever for at være idrætsaktive i fritiden samt hvilke ønsker børn og unge har til idræts- og fritidslivet i Slagelse Kommune.

Børn og unges idrætsdeltagelse og bevægelsesvaner på landsplan¹⁵

Landsdækkende tal fra 2020 viser, at en stor andel af de 3-6-årige børn ifølge forældrene dyrker sport og motion en eller flere gange om ugen. Der er dog stadig 12 %, som ifølge forældrene aldrig dyrker sports- eller motionsaktiviteter. Andelen af 3-6-årige børn der dyrker sport og motion mindst én gang om ugen stiger med alderen. 63 % af de 3-årige er aktive minimum én gang om ugen, mens 91 % af de 6-årige er aktive minimum en gang om ugen. Andelen af børn, der aldrig dyrker sport og motion falder med alderen til 21 % af de 3-årige og 4 % af de 6-årige.

For børn i skolealderen 7-15 år svarer 80 % "ja" til, at de normalt dyrker sport og motion. Der ses ikke særlige forskelle mellem drenge og piger, men de 13-15-årige er lidt mindre aktive end de 7-12-årige. Idrætsdeltagelsen blandt børn og unge er på det laveste niveau siden undersøgelserne startede i 2007. Tilbagegangen gør sig gældende på tværs af både køn og aldersgrupper.

Ser man på andelen, der har dyrket eller gået til mindst én sports- eller motionsaktivitet i løbet af det seneste år, angiver 97 % af børnene 7-15 år, at de har dyrket eller gået til mindst én sports- og eller motionsaktivitet. Det er lidt flere end i 2016, hvor det var 95 %. De 7-15-årige har i gennemsnit dyrket flere forskellige aktiviteter i løbet af det seneste år end tidligere.

Sammenhænge mellem forældres uddannelsesbaggrund, oprindelse og idrætsdeltagelse og børns idrætsdeltagelse på landsplan¹⁶

Forældrenes egen idræts- og bevægelsesvaner samt uddannelsesniveau ser ud til at have betydning for, hvilken type idræt deres børn i 3-6-årsalderen deltager i. Flere 3-6-årige børn (62 %) dyrker foreningsidræt, når deres forældre selv er fysisk aktive. Modsat dyrker færre 3-6-årige børn (48 %) idræt i foreninger, når deres forældre ikke selv dyrker sport eller motion.

Hvis forældrene ikke bare selv er fysisk aktive, men også dyrker foreningsidræt, er det 70 % af børnene på 3-6 år, der også går til idræt i en forening, mens det kun gælder for 48 % af børnene, hvis forældre ikke selv går til foreningsidræt.

Uddannelseslængde ser ud til at hænge sammen med de 3-6-åriges deltagelse i foreningsidræt. Hvis forældrenes højeste gennemførte uddannelse er grundskolen eller en gymnasial uddannelse, er der mindre tilbøjelighed til, at deres børn er aktive i foreningsidræt. På tværs af de andre organiseringsformer er der kun mindre forskelle.

Når vi kigger på 7-15-årige, er det særligt pigernes idrætsdeltagelse, der hænger sammen med forældrenes oprindelse, hvor pigernes tilbøjelighed til at deltage i sport og motion er markant lavere, når begge forældre er født udenfor Europa.

Iblandt de 7-15-årige har idrætsdeltagelse i den nærmeste omgangskreds betydning for børnenes egen idrætsdeltagelse. Hvis søskende og/eller forældre dyrker sport eller motion og/eller hvis børnenes nærmeste venner dyrker idræt, er der større tilbøjelighed blandt børnene til at dyrke idræt.

¹⁵Danskernes motions- og sportsvaner 2020 af Idrættens Analyseinstitut

¹⁶Danskernes motions- og sportsvaner 2020 af Idrættens Analyseinstitut

Tendenser inden for udsatte børn og unges idrætsdeltagelse og bevægelsesvaner

Antallet af børn og unge som henvises til kommunens kontingentstøtteordning, HEL Fritid, og som dermed har brug for økonomisk støtte for at kunne være idrætsaktiv i foreningslivet, opleves som stigende. I 2022 hjalp HEL Fritid 177 børn og unge.

Ud af de 177 børn og unge var 94 drenge (53 %) og 83 piger (47 %).

Aldersmæssigt fordeler forløbene sig som følger: 6 % forløb for børn på 2-5 år, 34 % forløb for børn 6-9 år, 35 % forløb for børn 10-12 år, 20 % forløb for børn og unge på 13-15 år og 6 % forløb for unge på 16-18 år.

Hvis vi ser på den procentvise fordeling i forhold til, hvilke aktiviteter børnene/de unge generelt set vælger at deltage i, er fodbold på en absolut førsteplads med 34 % efterfulgt af svømning med 19 %.

Hvis vi ser på aktivitetsvalg i forhold til alder, er der en tendens til at børn i førskolealderen naturligt vælger fritidsaktiviteter, som tilbyder hold med fokus på motorik. I Slagelse Kommune er det særligt danseskoler, gymnastikforeninger, fodboldklubber, svømmeklubben, som tilbyder dette. Til børn som går i indskoling vælges typisk de "store og velkendte" sportsgrene som fodbold, gymnastik og svømning. Ved børn på mellemtrinet ses det, at endnu flere fritidsaktiviteter kommer i spil, konkret er der tale om boksning, Esport, fægtning, spejder og vægtløftning. Fodbold og svømning er dog fortsat de aktiviteter, som flest vælger. Ved unge i udskolingen ses det også, at flere aktiviteter som bl.a. basketball, bowling og tennis kommer til. For de ældste unge på 16-18 år er aktivitetsvalget igen reduceret til tre helt store og velkendte fritidsaktiviteter; badminton, fodbold og svømning. Overordnet set er der en tendens til, at jo ældre børnene bliver, jo mere vælger de nicheaktiviteter.

Geografisk set kommer henvisningerne til HEL Fritid fra hele Slagelse Kommune. Fordelingen er dog i 2022 ikke så jævn, som den har været tidligere år. I 2022 var 79 % af forløbene i Slagelse, 15 % i Korsør og 2 % i hver af byområderne Dalmose, Boeslunde og Skælskør. Hvis vi kigger på den procentvise fordeling af, hvor mange børn og unge der er bosat i et udsat boligområde, er 28 % fra enten Ringparken, Motalavej, Parkvej/Præstevangen, Sydbyen eller Byskovparken.

Børn og unges generelle idrætsdeltagelse og bevægelsesvaner i Slagelse Kommune

Ifølge undersøgelsen af danskernes sports- og motionsvaner i Slagelse Kommune fra 2018 dyrkede 67 % af alle skolebørn idræt, sport og motion i deres hverdag¹⁷. Dette er en relativ lav idrætsdeltagelse sammenlignet med andre tilsvarende kommuner.

I den lokale Sundhedsprofilundersøgelsen BørnUngeLiv fra 2021 er forældre til børn i 0.-3. klasse blevet spurgt ind til børnenes idræts- og bevægelsesvaner. Her angiver 59 %, at deres barn går til sport som fx fodbold og karate i fritiden. 15 % af forældrene angiver, at deres barn går til andet end sport som fx spejder eller musik. 26 % angiver at deres barn ikke går til noget i fritiden.

55 % af eleverne i 2.-3. klasse angiver at de tit bevæger sig, når de er sammen med venner i fritiden fx ved at spille bold, hoppe i trampolin eller danse. 39 % angiver at de nogle gange bevæger, når de er sammen med venner, og 7 % angiver, at de sjældent bevæger sig med venner.

¹⁷Undersøgelse af 'Sports- og motionsvaner i Slagelse Kommune i 2018' af Idrættens Analyseinstitut

For elever fra 4.-9. klasse ser de generelle idræt- og bevægelsesvaner ud som følger:

Generelle idræts- og bevægelsesvaner for 4.-9. klasse	Dyrker meget sport/ træner flere gange om ugen	Dyrker en del sport fx én gang om ugen og får motion i hverdagen gn. fx aktiv transport	Bevæger sig en del, men går ikke til sport	Bevæger sig ikke så meget
4.-5. klasse	39 %	32 %	20 %	9 %
6. klasse	40 %	25 %	24 %	11 %
7.-9. klasse	37 %	20 %	30 %	13 %

I forhold til transport til og fra skole, bliver flest børn og unge fra 4.-9. klasse kørt i bil, hvorefter cyklen er det næst foretrukne transportmiddel. På en tredjeplads kommer at gå i skole, og herefter at tage bus eller tog, rulle på løbehjul/skateboard/rulleskøjter og til sidst at køre på scooter eller knallert.

Organisering af børn og unges idrætsdeltagelse og bevægelsesvaner i Slagelse Kommune

I 2018 dyrkede 68 % af alle skolebørn mindst én aktivitet i en idrætsforening. Denne andel er relativt lav sammenholdt med andre kommuner som fx Ringsted med 73 % og Svendborg med 71 %¹⁸. Tendensen er, at dette tal bliver endnu mindre, idet foreningerne taber medlemmer i de sene teenageår. Denne tendens ses også på landsplan. Der ses et markant skifte fra overvejende foreningspræget idræt til selvorganiseret og til dels privat/kommerciel idræt i teenageårene, og når de unge skifter fra folkeskole til ungdomsuddannelse.

I Sundhedsprofilundersøgelsen BørnUngeLiv fra 2021 er elever fra 4.-9. klasse blevet spurgt ind til, hvorvidt de dyrker idræt i foreningsmæssige, selvorganiserede eller kommercielle rammer:

Idrætsdeltagelse i forening/klub	Går til sport i en forening eller klub flere gange om ugen	Går til sport i en forening eller klub én gang om ugen	Går til sport i en forening eller klub 2-3 gange om måneden	Dyrker sport eller motion i en forening 1 gang om måneden	Går sjældent eller aldrig til sport i en forening eller klub
4.-5. klasse	40 %	24 %	10 %	6 %	20 %
6. klasse	45 %	21 %	2 %	1 %	31 %
7.-9- klasse	35 %	14 %	3 %	2 %	46 %

Selvorganiseret idrætsdeltagelse	Dyrker sport eller motion flere gange om ugen	Dyrker sport eller motion en gang om ugen	Dyrker sport eller motion 2-3 gange om måneden	Dyrker sport eller motion 1 gang om måneden	Dyrker sjældent eller aldrig sport eller motion
4.-5. klasse	40 %	24 %	10 %	6 %	20 %
6. klasse	45 %	19 %	10 %	6 %	21 %
7.-9- klasse	31 %	19 %	12 %	10 %	28 %

¹⁸Undersøgelse af 'Sports- og motionsvaner i Slagelse Kommune i 2018' af Idrættens Analyseinstitut.

Kommerciel idrætsdeltagelse i fitnesscenter	Dyrker fitness eller styrketræning flere gange om ugen	Dyrker fitness eller styrketræning én gang om ugen	Dyrker fitness eller styrketræning 2-3 gange om måneden	Dyrker fitness eller styrketræning 1 gang om måneden	Dyrker sjældent eller aldrig fitness eller styrketræning
7.-9- klasse	17 %	10 %	3 %	4 %	66 %

Med afsæt i BørnUngeliv undersøgelsen fremgår det, at idrætsdeltagelsen – med undtagelse af en lille stigning i foreningsdeltagelsen for 6. klasses elever – uanset organiseringsform er faldende med alderen. Flere yngre børn er aktive i foreningsregi, mens det er tilfældet for færre ældre børn, som til gengæld i højere grad er aktive i selvorganiseret eller kommercielt regi. Det er bemærkelsesværdigt, at 20 % af eleverne i 4.-5. klasse, 31 % i 6. klasse og 46 % i 7.-9. klasse sjældent eller aldrig går til sport i en forening.

Dette understøttes af lokale foreningsmedlemstal fra DGI og DIF's Centrale foreningsregister, hvor det fremgår, at der med 9.574 medlemmer i 2021 er færre børn og unge i foreningerne i Slagelse kommune end i 2018, hvor der var 10.780 medlemmer i alderen 0-18 år. Derudover viser registeret, at flest drenge i alderen 0-18 år er faldet fra foreningsidrætten i Slagelse Kommune fra 2020-2021, mens der for pigerne på 0-18 år ses en stigning i deltagelsen i foreningsidrætten fra 2020-2021.

I forhold til idræt og bevægelses betydning for trivsel, er der ifølge Idrættens Analyseinstituts undersøgelse fra 2020 en tendens til, at børn med høj selv vurderet trivsel er mere aktive i foreningsregi end børn med lav selv vurderet trivsel. Den kommercielle/private idræt tiltaler en større andel af de børn og unge, der placerer sig selv lavt på trivselsstigen. Blandt de børn, der deltager i idræt på egen hånd og i SFO/klub, ser det i mindre grad ud til, at deres deltagelse hænger sammen med deres generelle trivsel¹⁹.

Foreningslivet fravælges i højere grad af unge i alderen 13-15 år med lavt selv værd og gruppen af unge, der ofte oplever ensomhed, er mindre idrætsaktive end unge, der aldrig føler sig ensomme²⁰.

Børn og unges foretrukne idræts- og bevægelsesaktiviteter i Slagelse Kommune

I forhold til aktivitetsformer, så viser sports- og motionsvaneundersøgelsen fra 2018, at der er flest børn og unge, som dyrker de traditionelle idrætter såsom fodbold, svømning og gymnastik. I forhold til nyere tendenser ses rulleskøjter og skateaktiviteter – disse er næsten lige så populære som håndbold. I forhold til kønsfordeling dyrker drenge i højere grad fodbold og kampsport. Pigerne dyrker i højere grad gymnastik, dans, ridning og volleyball²¹.

Lokale foreningsmedlemstal fra DGI og DIF's Centrale foreningsregister i 2021 viser, at de foreningsidrætter som flest børn og unge dyrker er gymnastik (2.027 medlemmer 0-18 år), svømning (1.926 medlemmer 0-18 år), fodbold (1.892 medlemmer 0-18 år). Derudover viser databasen, at især rulleskøjteløb (+65 medlemmer) og vægtløftning (+50 medlemmer) har oplevet stor medlemsstigning fra 2020-2021 i blandt de 13-18-årige.

Børn og unges barrierer for at være fysisk aktive i Slagelse Kommune

Ifølge undersøgelsen af sports- og motionsvaner i Slagelse Kommune fra 2018 er der en række faktorer, som er væsentlige for de skolebørn, der ikke er idrætsaktive. De fleste angiver, at de bruger tiden på andre interesser. Hver fjerde svarer, at de ikke gider. I forhold til kønnene svarer pigerne, at de bruger tiden på venner og familie, og som en barriere angiver de, at de mangler nogen at følges med. Drengene bruger i højere grad tiden på andre fritidsinteresser.

¹⁹Danskernes motions- og sportsvaner 2020 af Idrættens Analyseinstitut

²⁰Danskernes motions- og sportsvaner 2020 af Idrættens Analyseinstitut

²¹Undersøgelse af 'Sports- og motionsvaner i Slagelse Kommune i 2018' af Idrættens Analyseinstitut.

Det positive er, at 43 % af de ikke-idrætsaktive skolebørn er interesserede i at starte med idræt og motion. For flest er det vigtigste, at de har det sjovt, herefter det sociale samvær med venner. 'At vinde' og 'at kunne deltage i kampe/turneringer og stævner' vægtes mindst vigtigt i forhold til at gå til en idrætsaktivitet. Dette understøttes af BørnUngeliv undersøgelsen fra 2021, hvor 86 % af eleverne i 4.-5. klasse, 87 % af eleverne i 6. klasse og 83 % af eleverne i 7.-9. klasse angiver, at det er meget vigtigt, at de har det sjovt, når de går til en fritidsaktivitet.

I BørnUngeliv undersøgelsen fra 2021 er forældre til børn i 0.-3. klasse blevet spurgt ind til, hvorfor deres barn ikke går til en fritidsaktivitet. Her angiver 21 % af forældrene, at det er fordi barnet ikke har lyst, mens 18 % angiver, at det er fordi de ikke har tid/det ikke kan hænge sammen praktisk. Børn i 2.-3. klasse er desuden selv blevet spurgt ind til barrierer for idrætsdeltagelse. Her angiver 59 % af børnene i 2.-3. klasse, at de gerne vil gå til noget. Elever fra 4.-9. klasse er ligeledes blevet spurgt ind til deres ønsker:

Ønsker vedr. fritidsaktiviteter	Går til fritidsaktiviteter som de gerne vil	Vil gerne gå til mere	Går ikke til noget og har ikke lyst til at gå til noget	Ved ikke
4.-5. klasse	60 %	18 %	9 %	13 %
6. klasse	60 %	12 %	16 %	12 %
7.-9. klasse	52 %	16 %	20 %	13 %

Ud af de elever i 4.-5. klasse, der ikke går til de fritidsaktiviteter de gerne vil gå til, angiver flest med 17 %, at de ikke har tid. Ud af de elever i 6. klasse, der ikke går til de fritidsaktiviteter de gerne vil gå til, angiver flest med 25 %, at deres forældre har sagt nej. Ud af de unge i 7.-9. klasse, der har besvaret at de gerne vil gå til noget mere og har angivet hvorfor de ikke går til de fritidsaktiviteter, de gerne vil, angiver flest med 24 %, at det er fordi de ikke har tid.

Viden om motorik blandt børn og unge nationalt og lokalt

Formålet med følgende er at skabe overblik over vigtigheden af arbejdet med børns motoriske udvikling samt sætte fokus på, hvordan det står til med børns motoriske udvikling både nationalt og lokalt.

Hvorfor er det vigtigt at styrke børns motorik?

Overordnet dækker motorik over evnen til at bevæge sig, hvor motoriske færdigheder kobler sig til aktivering og koordinering af kroppens muskulatur i forbindelse med bestemte bevægelser. Motoriske færdigheder kan opdeles i grovmotoriske færdigheder, som er bevægelse med de store muskelgrupper som fx ved løb og kast samt finmotoriske færdigheder, som er koordinering af små bevægelser der relevante for fx at skrive og tegne²².

Tidlig indsats med fokus på motorik har stor betydning, da motoriske færdigheder ved 3-4-årsalderen forudsiger akademisk præstation i 5. klasse og ved udgangen af folkeskolen som 16-årige²³. Motorik spiller en afgørende rolle i forhold til indlæring og koncentrationsevne samt motivation og sprog²⁴. Børn med gode motoriske færdigheder viser bedre læse-, stave- og matematikfærdigheder samt læseforståelse end børn med mindre gode motoriske færdigheder. Sandsynligvis skyldes dette, at gode motoriske færdigheder har en positiv betydning for centrale områder i hjernen og vigtige kognitive processer som fx arbejdshukommelse og opmærksomhed. Forskning viser desuden, at børn uden motoriske udfordringer ved skolestart med større sandsynlighed bliver erklæret egnet til en ungdomsuddannelse end børn med motoriske udfordringer²⁵.

Der er en positiv sammenhæng mellem motoriske færdigheder og børns trivsel, da de motoriske færdigheder spiller en vigtig rolle i forhold til børns selvfølelse og deltagelse i sociale sammenhænge²⁶. Der er ligeledes en forbindelse mellem dårlige motoriske færdigheder og øget mobning, angst og depression samt sociale udfordringer med jævnaldrende. Den negative effekt af dårlige motoriske færdigheder i 6-årsalderen er forbundet med psykosociale udfordringer senere i skolelivet. Dette kommer særligt til udtryk hos piger i teenageårene²⁷.

Sidst er der for børn fra 3-18 år en tæt sammenhæng mellem børns motoriske færdigheder og deres fysiske aktivitetsniveau²⁸. Gode motoriske færdigheder styrker børns forudsætninger for at være fysisk aktive og omvendt styrkes de motoriske færdigheder gennem fysisk aktivitet²⁹. Opsummerende er gode motoriske færdigheder af stor betydning for børns sundhed og fysiske og psykiske trivsel, da gode færdigheder er en forudsætning for deltagelse i leg og fysisk aktivitet³⁰.

Børns motoriske udvikling på landsplan

Statens institut for Folkesundhed har udarbejdet en 'Sundhedsprofil for børn og unge ind- og udskolingsundersøgt i skoleåret 2021/2022'. I undersøgelsen indgår data fra de 21 kommuner, som indgår i samarbejdet med Databasen Børns Sundhed. Her indgår Slagelse Kommune ikke.

Ved motorikundersøgelsen i indskolingen kan sundhedsplejersken sætte bemærkninger ved følgende ni motoriske delområder: gang, hoppe, balance, gadedrengeløb, stå på hhv. højre og venstre ben, kaste bold med hhv. højre og venstre hånd, gribe bold, valgt hånd og håndgreb. En bemærkning

²²[Faktaark](#) vedr. Betydningen af motoriske færdigheder af Dansk Skoleidræt (2022)

²³[Faktaark](#) vedr. Betydningen af motoriske færdigheder af Dansk Skoleidræt (2022)

²⁴Artikel "Mistrivsel og motorik kræver tidlig indsats" fra Ergoterapeuten N r. 1, 2021

²⁵[Faktaark](#) vedr. Betydningen af motoriske færdigheder af Dansk Skoleidræt (2022)

²⁶Rapport "Motorik, fysisk aktivitet og stillesiddende tid hos 0 -6-årige børn" af Sundhedsstyrelsen (2016)

²⁷[Faktaark](#) vedr. Betydningen af motoriske færdigheder af Dansk Skoleidræt (2022)

²⁸[Faktaark](#) vedr. Betydningen af motoriske færdigheder af Dansk Skoleidræt (2022)

²⁹Rapport "Motorik, fysisk aktivitet og stillesiddende tid hos 0 -6-årige børn" af Sundhedsstyrelsen (2016)

³⁰Temarapport "Motorisk udvikling ved indskolingsalderen" fra Databasen Børn Sundhed for skoleåret 2018/2019 af Statens Institut for Folkesundhed (2020)

betyder, at der er et motorisk delområde, som børnene ikke kan og hvor de ikke er alderssvarende fx løbe gadedrengeløb eller gribe en bold.

På baggrund af Sundhedsprofilerne fra 2018/2019 og frem til 2021/2022 har sundhedsplejerskerne i de 21 kommuner noteret følgende bemærkninger:

Børn med bemærkninger til motorisk udvikling på landsplan	Andel børn med en eller flere motoriske bemærkninger	Andel børn med tre eller flere motoriske bemærkninger
Skoleåret 2018/2019	29 %	6,3 %
Skoleåret 2019/2020	29 %	6,5 %
Skoleåret 2020/2021	Ingen data	Ingen data
Skoleåret 2021/2022	27 %	4,4 %

I skoleåret 2021/2022 er der over en fjerdedel af børnene svarende til 27 %, der har et eller flere motoriske delområder, hvor de ikke er alderssvarende. Tilsvarende har 4,4 % af børnene motoriske vanskeligheder³¹, hvilket vil sige, at der er mindst tre motoriske ting, som børnene ikke kan og som vurderes til at være af sådan karakter, at det påvirker deres dagligdag og sociale liv³².

Ud fra tabellen fremgår det, at der på landsplan er sket et lille fald i andelen af børn med hhv. en bemærkning og tre eller flere bemærkninger til motoriske delområder fra 2019/2020 til 2021/2022. Det er dog stadig en stor andel af børnene, som har bemærkninger til den motoriske udvikling ved skolestart.

Statens institut for Folkesundheds temarapport fra 2020 konkluderer desuden, at der blandt børn med motoriske vanskeligheder findes flere samtidige problematikker. Der er en øget forekomst af motoriske vanskeligheder blandt børn, der ikke er fysisk aktive i mindst en time om dagen, der er overvægtige, der får bemærkning til sprog, der angiver en lav grad af skoletrivsel samt blandt børn, der har problemer i forholdet til jævnaldrende. Desuden har børn, der får en sundhedsplejerskebemærkning til motorisk udvikling i det første leveår, i højere grad motoriske vanskeligheder ved indskolingsundersøgelsen.

Børns motoriske udvikling i Slagelse Kommune

Indtil maj 2022 er alle familier med børn på 3 år i Slagelse kommune blevet tilbudt et hjemmebesøg af sundhedsplejen med fokus på opsporing af overvægt, dårlig trivsel og motoriske og sproglige vanskeligheder. Sundhedsplejen har talt med forældrene om motorik/bevægelse i 98,6 % af alle 3 års besøgene i 2020, mens det i 2021 gælder for 98,3 % af besøgene. Efter politisk beslutning stoppede 3 års besøgene i maj 2022 og prøvehandlingen 'Sund Sammen' blev igangsat. Der findes derfor ikke tal for besøgene for 2022. Siden januar 2023 er Sund Sammen blevet en fast etableret indsats. Det er endnu uvist, hvordan data vedr. motorik og bevægelse kan følges fremadrettet.

I Slagelse Kommune benytter Sundhedstjenesten en anden motorisk indskolingsundersøgelse end den, som er præsenteret ovenfor fra Sundhedsprofilundersøgelsen for 21 kommuner. Hvor den nationale undersøgelse har ni motoriske delområder, har den lokale undersøgelse i Slagelse Kommune 10 motoriske delområder. Sundhedsplejerskerne i Slagelse Kommune kan sætte bemærkninger ved følgende delområder: stå på et ben i 10 sekunder med hhv. højre og venstre ben, gå på streg forlæns og baglæns, hoppe med fodskifte, gadedrengeløb, kaste bold med en hånd, gribe

³¹Sundhedsprofil for børn og unge ind- og udskolingsundersøgt i skoleåret 2021/2022 Databasen Børns Sundhed af Statens Institut for Folkesundhed (2023)

³²Temarapport "Motorisk udvikling ved indskolingsalderen" fra Databasen Børn Sundhed for skoleåret 2018/2019 af Statens Institut for Folkesundhed (2020)

bold med begge hænder, skelne genstand u/synet (følepose med syv ting), tommelfingerbevægelse, automatisering med to hænder på bordet og skrive sit navn med blyant. De fire sidstnævnte delområder adskiller sig fra den nationale undersøgelse. Derudover må det bemærkes, at delområdet 'skelne genstand u/synet (følepose med syv ting)' ikke længere udføres som inden Covid-19. Dette giver anledning til udsving i bemærkningerne, da barnets udførelse af delområdet indtil nu ikke er blevet registreret ensartet på tværs af sundhedsplejerskerne.

Nedenstående tabel viser, hvor mange børn i 0. klasse, der har et eller flere områder hvor de ikke er motorisk aldersvarende:

Børn i 0. klasse i Slagelse Kommune med et eller flere områder, hvor de ikke er motorisk aldersvarende	Antal børn i alt	Antal børn med en eller flere motoriske bemærkninger	%-andel af børn med en eller flere motoriske bemærkninger
Skoleåret 2018/2019	749	150	20,0 %
Skoleåret 2019/2020	652	133	20,4 %
Skoleåret 2020/2021	700	125	17,9 %
Skoleåret 2021/2022	633	119	18,8 %

For at præsentere data så retmæssigt som muligt er det motoriske delområde 'skelne genstand u/synet (følepose med syv ting)' fjernet fra indskolingsundersøgelsen. Dette har den konsekvens, at der er udsving i tallene i skoleårene 2020/2021 og 2021/2022. Med stor sandsynlighed vil der være flere børn, der ikke er motorisk aldersvarende, end tallene angiver³³.

Fordelt over de fire skoleår er det – ud fra de tilgængelige data – tæt på en femtedel af børnene i 0. klasse, der har et eller flere delområder, hvor de ikke er motorisk aldersvarende.

I tabellen nedenfor fremgår det, hvor mange børn der har motoriske vanskeligheder, og altså mindst tre motoriske delområder, som de er udfordret på:

Børn i 0. klasse i Slagelse Kommune med tre eller flere områder, hvor de ikke er motorisk aldersvarende	Antal børn i alt	Antal børn med tre eller flere motoriske bemærkninger	%-andel af børn med tre eller flere motoriske bemærkninger
Skoleåret 2019/2020	652	44	6,7 %
Skoleåret 2020/2021	700	76	10,9 %
Skoleåret 2021/2022	633	69	10,9 %

Det er centralt at nævne, at udeladelsen af det motoriske delområde 'skelne genstand u/synet (følepose med syv ting)' også påvirker tallene her. Dog er påvirkningen med stor sandsynlighed en del mindre end for tallene med en eller flere bemærkninger.

Det er bemærkelsesværdigt, at mere end hvert tiende barn i Slagelse Kommune har motoriske vanskeligheder ved skolestart. I den sammenhæng er et vigtigt opmærksomhedspunkt, at der, som nævnt tidligere, blandt børn med motoriske vanskeligheder findes flere samtidige problematikker om fx overvægt, sproglige udfordringer, lav grad af skoletrivsel og lavt fysisk aktivitetsniveau.

Samlet set må det konkluderes, at der gennem en tidlig, struktureret og helhedsorienteret indsats i Slagelse Kommune er potentiale for, at flere børn har gode motoriske færdigheder ved skolestart.

³³Hvis delområdet ikke var fjernet, ville der i skoleåret 2020/2021 være 52,4 % af børnene med en eller flere motoriske bemærkninger, mens det i skoleåret 2021/2022 ville gøre sig gældende for 51,0 % af børnene.

Viden om børn og unges trivsel nationalt og lokalt

Formålet med følgende er at skabe overblik over sammenhængen mellem trivsel og bevægelse samt trivslen blandt børn og unge nationalt og lokalt i Slagelse Kommune.

Sammenhænge mellem bevægelse og trivsel

Der findes betydelig dokumentation for, at bevægelse har en positiv betydning for børn og unges trivsel. Ud fra Dansk Skoleidræts faktaark vedr. fysisk aktivitet og trivsel fra 2022 fremgår det, at fysisk aktivitet – afhængig af intensitet, varighed og form – kan styrke børn og unges positive selvopfattelse og livstilfredshed samt skabe øget selvtillid og selvværd. Derudover kan fysisk aktivitet styrke børn og unges sociale kompetencer og prosociale adfærd (kompetence og villighed til at handle, så det gavner andre)³⁴. Sidst kan fysisk aktivitet bidrage til forebyggelse af depression, angst og stress³⁵.

Ifølge Dansk Skoleidræts seneste undersøgelse af bevægelse i skoledagen fra 2022 svarer tre ud af fire skoler, at motivation og trivsel er det primære formål med at inddrage bevægelse i skoledagen. Herudover lægger skolerne vægt på formål som at fremme læring, sundhed og skabe positive fællesskaber³⁶.

I Slagelse Kommune havde vi i foråret 2022 et forløb bestående af tre seminardage med fokus på bevægelse i dagtilbud og skoler. Her var der på tværs af dagtilbud og skoler enighed om, at et centralt formål med bevægelse i hverdagen er trivsel. Dette fremgår ligeledes i den kommunale bevægelsesramme for dagtilbud og skoler i Slagelse Kommune (se mere på side 5-6).

For at bevægelse kan bidrage til at styrke trivslen i dagtilbud og skoler, er det centralt at det gennemføres med en passende pædagogisk tilgang og organisering.

I forhold til idrætsdeltagelse i fritiden er der for børn og unge i alderen 7-15 år en positiv sammenhæng mellem deres generelle trivsel, deltagelse i samt tidsforbrug på idræt. Børn og unge med dårlig trivsel er altså mindre idrætsaktive end børn med høj selv vurderet trivsel. Idrætsaktive børn med høj selv vurderet trivsel bruger mere tid på sport og motion end idrætsaktive børn, som har dårligere selv vurderet trivsel³⁷. På den baggrund er der et potentiale for at få flere børn og unge til at have et aktivt fritidsliv.

Trivsel og bevægelse på dagtilbudsområdet i Slagelse Kommune

I Slagelse Kommune bliver der lavet en trivselsvurdering kaldet 'TOPI – Tidlig opsporing og indsats' af alle børn i dagtilbud (0-6 år) to gange årligt (i marts og september). TOPI har til hensigt at opkvalificere den tidlige indsats i kommunen ved at sikre en regelmæssig og systematisk vurdering af barnets trivsel og udvikling. Fra forskning ved vi, at jo tidligere vi sætter ind overfor et barn i mistrivsel, dets større chance er der for, at vi kan hjælpe barnet til bedre trivsel³⁸.

Arbejdet med TOPI er bygget op omkring en række forskningsbaserede tegn på trivsel på forskellige alderstrin. Ved hjælp af de forskellige tegn på trivsel, får medarbejderne der er tættest på barnet et billede af, hvordan barnet trives og udvikler sig. De får ligeledes mulighed for at se nærmere på problemstillinger og/eller ressourcer i barnets omgivelser, der har betydning for barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse.

³⁴ Faktaark vedr. fysisk aktivitet og trivsel af Dansk Skoleidræt (2022)

³⁵ Faktaark vedr. fysisk aktivitet og trivsel af Dansk Skoleidræt (2022)

³⁶ Undersøgelse 'Bevægelse i Skoledagen 2022' af Dansk Skoleidræt (2022)

³⁷ Danskernes motions- og sportsvaner 2020 af Idrættens Analyseinstitut

³⁸ TOPI resultatrapport for Slagelse Kommune efterår 2022 af Ramboll

Trivselsvurderingerne er senest gennemført i september 2022. Der er lavet en vurdering på 3270 børn. En grøn position betyder, at barnet trives, udvikler sig og lærer, som det forventes af børn i den alder. En gul position betyder, at der er noget ved barnets trivsel, i forhold til dets alder, som giver anledning til opmærksomhed og skal undersøges nærmere. En rød position betyder, at der er en stærk bekymring for at barnet ikke trives i sin hverdag. Fordeling af børn i rød, gul og grøn position er i perioden fra efteråret 2020-2022 fordelt som vist i tabellen nedenfor.

Årstal	Rød position	Gul position	Grøn position
2020 (forår)	4,0 %	28,8 %	67,2 %
2020 (efterår)*	4,1 %	28,8 %	67 %
2021 (forår)	3,9 %	27,8 %	68,4 %
2021 (efterår)*	4,6 %	28,8 %	66,6 %
2022 (forår) ³⁹	4,9 %	29,1 %	64,4 %
2022 (efterår) ⁴⁰	4,0 %	28,9 %	64,8 %

*Der er en indbygget usikkerhed i data, da der kan være børn, som ikke er blevet trivselsvurderet, og som derfor ikke fremgår af tallene.

TOPI-vurderingen er et øjebliksbillede og kan derfor skifte inden for kortere perioder, alt efter indsats og hændelser i barnets omgivelser og dets naturlige udvikling.

Når man kigger på tallene for hhv. foråret 2022 og efteråret 2022, så er det derfor vigtigt at være opmærksom på, at de kan være udtryk for rigtig mange forskellige parametre. En anden vigtig opmærksomhed er i den forbindelse, at de samme tal ikke nødvendigvis afspejler de samme børn. Ligesom der sker ændringer i indsatser og hændelser i barnets omgivelser og dets naturlige udvikling, som gør at de kan flytte trivselsposition, så kommer der eksempelvis også nye børn til i dagtilbuddene, som ikke tidligere er blevet trivselsvurderet.

Den samlede fordeling af børn i rød, gul og grøn position på 0-6-års området kan dermed give en pejling af, hvordan det generelt set, ser ud med trivslen nu-og-her. For at få noget at vide om, hvor mange børn, som eksempelvis skifter trivselsposition over tid, vil man skulle ind og kigge på konkrete data for de enkelte børn/dagtilbud.

Trivsel på skoleområdet lokalt og nationalt

Den Nationale Trivselsmåling bliver foretaget årligt på folkeskoler og specialskoler i Slagelse Kommune. Seneste data er fra 2021/2022. Trivslen på skoleområdet er målt indenfor fire kategorier; faglig trivsel, social trivsel, ro og orden samt støtte og inspiration. Medtaget er her andelen af elever i 4.-9. klasse med højeste trivsel⁴¹. I forhold til den sociale trivsel er andelen af elever med den højeste trivsel 91 %. Ved faglig trivsel er tallet 86 %. Til støtte og inspiration er 61 % af eleverne i den højeste trivsel. Endelig i kategorien ro og orden er 87 % i den højeste trivsel. Når der sammenlignes med målingen fra 2020/2021 er tallene identiske med undtagelse af ro og orden, hvor den er steget fra 84 % til 87 %.

Det må fremhæves, at mange elever angiver, at de har en høj trivsel, og samtidig er det vigtigt at pointere, at der stadig er en del elever, der ikke befinder sig i kategorien højeste trivsel. På landsplan er tallene for 2021/2022 følgende: Social trivsel 91 %, faglig trivsel 85 %, støtte og inspiration 59 % og ro og orden 86%. Skolerne i Slagelse kommune ligger således højere end landsgennemsnittet på tre kategorier.

I forhold til elevernes almene skoletrivsel er det på nationalt plan i Skolebørnsundersøgelsen 2018 undersøgt hvad eleverne synes om deres skole⁴². Eleverne har svaret på spørgsmålet 'Hvad synes

³⁹Da 1,6 % ikke er vurderet, bliver det ikke 100 %.

⁴⁰Da 2,3 % ikke er vurderet, bliver det ikke 100 %.

⁴¹Dataene anses for mest valide på disse klassetrin. Derfor er s var fra indskoling ikke medtaget.

⁴²Skolebørnsundersøgelsen 2018: Det forventes at der i maj 2023 kommer nye tal fra undersøgelsen foretaget i 2022.

du om skolen for tiden?'. Hertil har eleverne kunne vælge mellem to positive svarkategorier: 'Jeg kan virkelig godt lide den' og 'Jeg synes, den er nogenlunde' samt to negative svarkategorier: 'Jeg kan ikke rigtig lide den' og 'Jeg kan slet ikke lide den'. Der er henholdsvis 30 % og 57 %, som har benyttet de to positive svarkategorier (i alt 87 %), og det er derfor størstedelen af eleverne, som svarer positivt på spørgsmålet, om i hvilken grad de synes om deres skole. Henholdsvis 10 % og 4 % svarende til ca. hver sjette elev (14 %) har benyttet de to negative svarkategorier. Andelen af elever som virkelig godt kan lide skolen, er størst blandt de 11-årige elever, hvorfra den bliver mindre med stigende alder. Der ses en markant forskel mellem aldersgrupperne. Blandt de 11-årige er det 41 % af pigerne og 39 % af drengene, som virkelig godt kan lide skolen, mens der blandt de 15-årige er 16 % af pigerne og 19 % af drengene, der virkelig godt kan lide skolen. Siden 2018 er der blevet foretaget en ny skolebørnsundersøgelse i 2022, hvor datamaterialet forventes klar i løbet af 2023.

De seneste tal fra Slagelse Kommune er fra databasen BørnUngeLiv 2021⁴³. Her viser tallene, at størstedelen af eleverne i 0.-9. klasse trives, men en del af eleverne er i mistrivsel. Denne tendens stiger jo ældre eleverne bliver. I indskolingen er det 2 % der ikke trives og i udskolingen er det 5 %, der ikke trives.

Det er bekymrende, at der både nationalt og lokalt sker så stort et fald i trivlsen fra de 11-16-årige. Hvis vi ser på dette fald i sammenhæng med bevægelse, da ses det også her, at andelen af elever som bevæger sig meget i skolen, falder betydeligt med alderen. Hvis udviklingen skal vendes, er det afgørende, at der i højere grad arbejdes på at få de ældste elever til at synes bedre om deres skole. Da forskning viser, at bevægelse styrker elevernes trivsel, kunne det være oplagt at benytte bevægelse som redskab til at skabe flere meningsfulde fællesskaber.

⁴³Sundhedsprofilundersøgelse BørnUngeLiv fra Slagelse Kommune (2021)

Viden om overvægt blandt børn og unge nationalt og lokalt

Formålet med følgende er at skabe indsigt i betydningen og konsekvenserne af overvægt samt overblik over udviklingen af overvægt blandt børn og unge nationalt og lokalt.

Forekomst af overvægt i Danmark

Forekomsten af overvægt og svær overvægt blandt børn og unge i både Danmark og resten af verden har været i kraftig vækst, men er stagneret i de seneste årtier, dog på et meget højt niveau. Blandt danske elever i første klasse har ca. 12-19 % overvægt inklusiv svær overvægt⁴⁴. Der sker en gradvis udvikling af overvægt og svær overvægt gennem årene. Mere end halvdelen af alle børn med normalvægt kan forvente at udvikle overvægt eller svær overvægt inden 45-års alderen. På nuværende tidspunkt ved vi fortsat ikke, hvilke tiltag der skal til for at forhindre denne udvikling⁴⁵.

Risikofaktorer for udvikling af overvægt

Udviklingen af overvægt og svær overvægt er kompleks og bygger på et samspil mellem mange faktorer. Årsagssammenhænge er endnu ikke klarlagt, og der er sandsynligvis flere ukendte risikofaktorer. Forskning har vist, at både arvelige faktorer, sundhedsadfærd og psykosociale faktorer er forbundet med udviklingen af overvægt. Nedenfor oprises risikofaktorer for udviklingen af overvægt.⁴⁶

Mad- og måltidsvaner, fysisk inaktivitet, overvægt hos mor og far, både før, under og efter graviditeten, stor vægtøgning under graviditeten, rygning under graviditeten, graviditetsdiabetes, genetiske og epigenetiske faktorer, kort varighed af eller manglende amning, højt proteinindhold i barnets mad i de første to leveår, søvnlængde og søvnkvalitet, stress under graviditeten, stress hos forældre og børn, mental sundhed hos forældre og børn, tidlig tilknytning mellem barn og forældre og kort uddannelse og lav indkomst.

Konsekvenser ved overvægt i barndommen

Overvægt og især svær overvægt hos børn er associeret med flere psykosociale problemstillinger som fx forringet livskvalitet, lavt selvværd og mobning. Meget få børn er diagnosticeret med sygdomme som fx type - 2-diabetes, forhøjet blodtryk, forhøjet kolesterol, ledsmerter, søvnapnø og fedtlever. Med stigende BMI er der dog en klar sammenhæng mellem graden af overvægt og udviklingen af disse overvægtsrelaterede tilstande og sygdomme allerede i ungdomsårene. Hvis ikke der sættes ind, for at reducere graden af overvægt i barndommen, vil børn der lever med svær overvægt, tage overvægten med sig ind i voksenlivet og dermed have betydelig større risiko for at udvikle overvægtsrelaterede sygdomme som fx type -2-diabetes, hjerte-kar- sygdomme og visse kræftformer.

Forekomsten af overvægt i Slagelse Kommune

Forekomsten af overvægt og svær overvægt er meget høj i Slagelse kommune og ligger over landsgennemsnittet. I nedenstående figurer ses vægtstatus på 3 -årige. Data er hentet fra sundhedsplejerskernes journalsystem Novax, som leverer data til Danmarksbørn. Sundhedsplejerskerne vejer og måler systematisk alle børn i 3-års alderen, 0. klasse, 5. klasse og 9. klasse. (Sundhedsplejerskernes 3-års besøg er stoppet i maj 2022, og derfor findes der ikke data på

⁴⁴Vidensråd for forebyggelse: Forebyggelse af overvægt blandt børn og unge. Publiceret 2021.

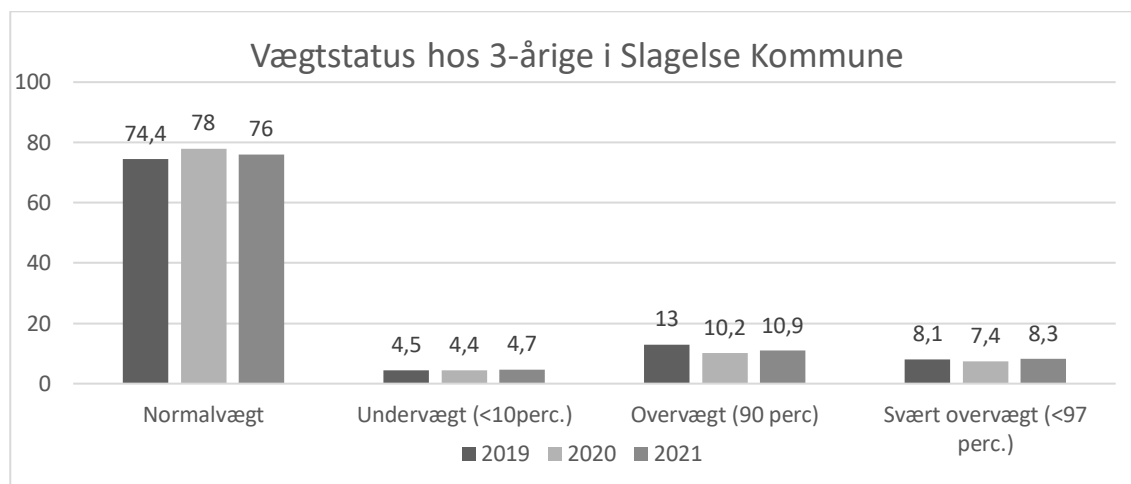
⁴⁵Vidensråd for forebyggelse: Forebyggelse af overvægt blandt børn og unge. Publiceret 2021.

⁴⁶Vidensråd for forebyggelse: Forebyggelse af overvægt blandt børn og unge. Publiceret 2021.

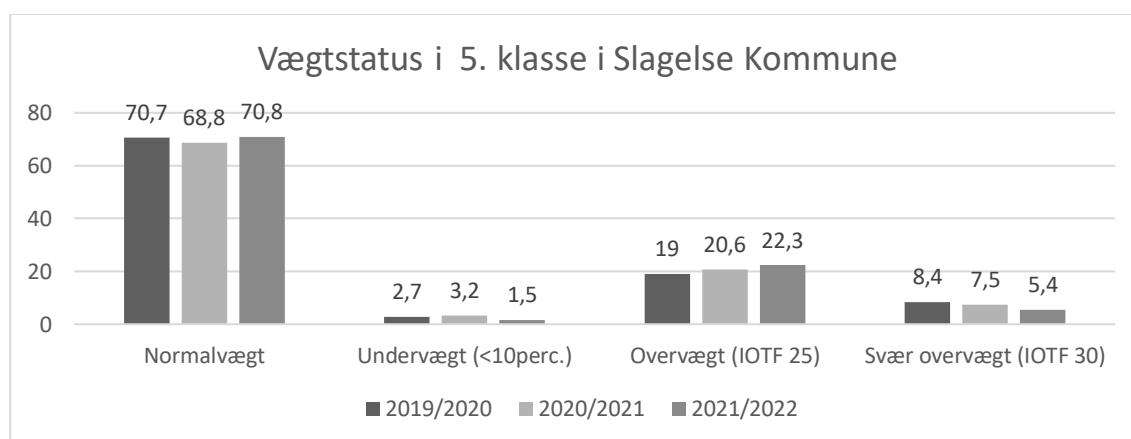
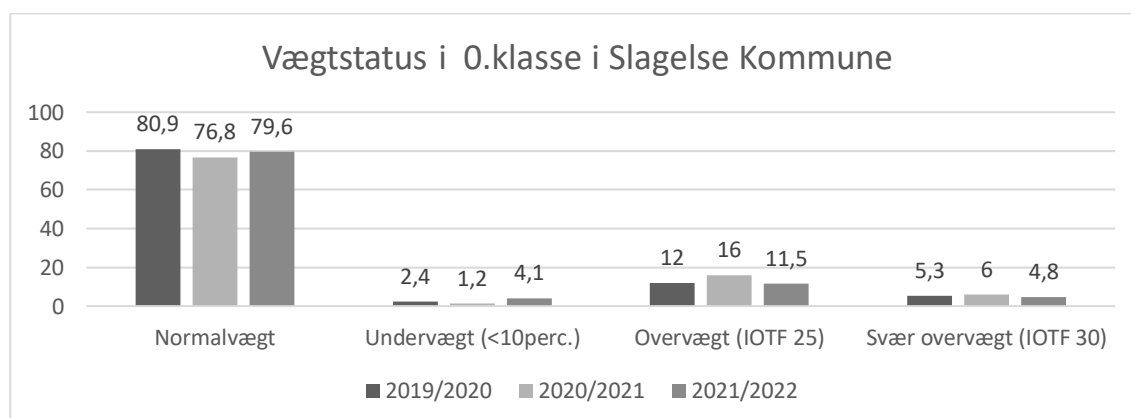

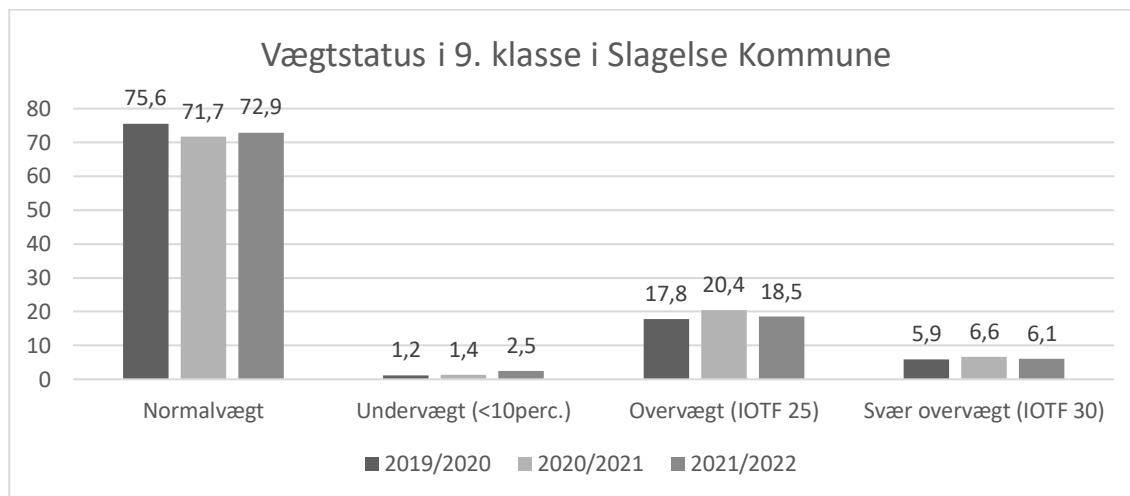
børns overvægt i 3-årsalderen efter 2021).

Vi kan se i figuren, at andelen af 3-årige med overvægt og svær overvægt er faldet en smule fra 2019 til 2021 fra 21,1% til 19,2 %. Det er dog stadig en stor andel af de 3-årige, som er overvægtige.

I de følgende figurer ses vægtstatus for eleverne på skoleområdet (0. klasse, 5. klasse og 9. klasse).

På skoleområdet er andelen af børn med overvægt og svær overvægt i 0. klasse faldet fra 17,3 % i 2019/2020 til 16,3 % i 2021/2022. I 5. klasse ses en stigning i samme periode fra 27,4 % til 27,7 % og i 9. klasse er der sket en stigning fra 23,7 % til 24,6 %. Andelen af børn og unge med overvægt stiger fra 0. klasse til 5. klasse for så at falde lidt igen ved 9. klasse. I skoleåret 2021/2022 er 16,3 % overvægtige eller svært overvægtige i 0. klasse mod 27,7 % i 5. klasse og 24,6% i 9. klasse.

Overvægt på de enkelte skoler i Slagelse Kommune

I tabellen nedenfor ses overvægt og svær overvægt fordelt på de enkelte skoler i Slagelse Kommune. Tallene er trukket i Danmarksbørn for skoleårene 2019/2020, 2020/2021 og 2021/2022 (tallene er trukket 21 december 2022). Tallene dækker både overvægt og svær overvægt. Generelt er der en vis usikkerhed ved data, da antallet af målinger på de enkelte skoler er lave, og derfor giver tabellen blot en indikation af fordelingen af overvægt og svær overvægt.

Kommunale folkeskoler	0. klasse			5. klasse			9. klasse		
	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2019/2020	2020/2021	2021/2022
Antvorskov Skole	18,6%	24%	15,9 %	28 %	**	19,3 %	24,2 %	25,7 %	25,0 %
Baggesen-skolen	22,4 %	22,5 %	14,3 %	23,6 %	**	30,4 %	16,4 %	23,8 %	28,2 %
Boeslunde Skole	33,3 %*	**	**	**	**	**	**	**	**
Broskolen	17,1 %	25 %	21,3 %	27,9 %	**	21,1 %	14,8 %	43,6 %	27,5 %
Dalmose Skole	18,2 %*	11,8 %	23,1 %	45 %	33,3 %	27,8 %	20 %	38,9 %	33,3 %
Eggeslevmagle Skole	11,6 %	17,8 %	8,1 %	**	**	28 %	40,5 %	25,9 %	17,2 %
Flakkebjerg Skole	25 %*	25 %	26,7 %	29,4 %	38,9 %	29,4 %	**	**	**
Hashøjskolen	8,3 %	12,5 %	14,3 %	18,8 %	22,2 %	17,6 %	**	**	**

Hvilebjerg-skolen	11,1 %	23,8 %	16,7 %	26,1 %	28 %	38,1 %	**	**	**
Kirkeskov-skolen	66,6 %*	**	25 %	31,8 %	12,5 %	16,7 %	**	**	**
Klostermarken skole (special)	**	**	**	87,5 %*	**	**	**	**	**
Marievangs-skolen	19,5 %	25,8 %	15,6 %	14,6 %	**	0 %	19,4 %	18,2 %	36,8 %
Nymarkskolen	27,7 %	22,2%	34,6 %	29,7 %		40 %	23,4 %	27,7 %	14,3 %
Omø Skole	**	**	**	**	**	**	**	**	**
Rosenkilde Skole (ACV)	**	**	**	**	**	**	**	**	**
Skælskør Skole	20 %	**	**	50 %*	**	26,7 %	22,2 %	25,0 %	19,5 %
Slagelse Heldagsskole (special)	**	**	**	**	**	**	**	**	**
Stillinge Skole	13,6 %	21,1 %	3,7 %	23,5 %	19,2 %	32,5 %	22,5 %	38,9 %	26,7 %
Storebælt-skolen (Special)	50 %	**	50 %	**	**	**	20 %*	**	**
Søndermark-skolen	25 %	35,9 %	20,5 %	36,6 %	26,1 %	32,7 %	29,5 %	32,7 %	22 %
Tårnborgh Skole	5 %	25 %	7,7 %	37,5 %*	25 %	70 %	21,4 %	**	43,8 %
Vemmelev Skole	6,9 %	15,4 %	18,4 %	26,6 %	21,7 %	39 %	25,5 %	21,2 %	25,8 %

*I skoleåret 2019/2020 var der skoler med få målinger, hvorfor der er stor usikkerhed forbundet med tallene.

**I skoleåret 2020/2021 og 2021/2022 var der skoler med ingen målinger eller færre end 10 målinger.

Frie og private skoler	0. klasse			5. klasse			9. klasse		
	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2019/2020	2020/2021	2021/2022
Lille Egede Friskole	5,9 %	22,7 %	13,3 %	20,8 %	6,3 %	50 %	19,1 %	13,3 %	21,4 %
Dyhre skole	20,6 %	24,2 %	12,5 %	**	**	18,8 %	9,7 %	13,8 %	19 %
Helms Skole	14,3 %	15 %	9,1 %	**	**	21,1 %	10,5 %	25 %	**
Landsgrav Friskole	8,7 %	4,5 %	21,7 %	9 %	**	**	18,2 %	26,3 %	18,8 %
Slagelse Privatskole	8,3 %	**	**	30 %	**	**	**	**	**
Trelleborg Friskole	7,1 %	14,3 %	5,9 %	11,8 %	**	16,7 %	25 %	38,9 %	25 %
Vestermose Natur- og							11,1		

Idræts-friskole	28,6 %	12,5 %	0 %	33,3 %	38,5 %	43,8 %	%*	**	20 %
Forlev Friskole	27,3 %*	27,3 %	28,6 %	**	**	12,5 %	20 %	31,3 %	22,2 %

*I skoleåret 2019/2020 var der skoler med få målinger, hvorfor der er stor usikkerhed forbundet med tallene.

**I skoleåret 2020/2021 og 2021/2022 var der skoler med ingen målinger eller færre end 10 målinger.

Hvis man ser på alle elever i Slagelse Kommune på tværs af alle skoler og alle klasser, ser de ud som følgende.

Antal elever i Slagelse Kommune fra 0.-10. klasse som er overvægtige eller svært overvægtige	Antal børn i alt	Antal børn med overvægt eller svær overvægt	Andel i %
Skoleåret 2019/2020	2656	717	27 %
Skoleåret 2020/2021	3088	846	27 %
Skoleåret 2021/2022	3391	918	27 %

Overordnet svarer det til at mere end hvert fjerde barn eller ung i Slagelse Kommune er overvægtig eller svært overvægtig. Dette er meget højt set i forhold til de nationale tal, hvor ca. hvert ottende barn lever med overvægt eller svær overvægt allerede ved skolestart.

Som tidligere nævnt er udviklingen af overvægt kompleks, og der er mange faktorer i spil. Fysisk aktivitet og bevægelse har en positiv betydning for overvægt, hvorfor en tidlig og struktureret indsats med fokus herpå – sammen med andre faktorer – formentlig vil kunne bidrage positivt til overvægtsproblematikken i Slagelse Kommune.

Viden om børn og unges skærmforbrug nationalt og lokalt

Formålet med følgende er at give et indblik i tendenserne for børn og unges skærmforbrug.

Skærmforbrug på nationalt plan

Brugen af skærme har vundet stort indpas i vores hverdag. Der er rejst bekymring for, hvorvidt brug af skærme påvirker vores sundhed og trivsel negativt.

I Danmark viser undersøgelser, at brugen af skærm er steget i alle aldersgrupper de seneste 10 år, og at brugen er hyppigst blandt de unge. Hver fjerde 15-årige pige er på de sociale medier mindst fire timer hver dag. Blandt de 13-årige drenge bruger hver tredje mindst fire timer om dagen i hverdagene på at spille, mens tallene er endnu højere i weekenden⁴⁷.

Tilstrækkeligt søvn, fysisk aktivitet og muligheden for at indgå i gode fællesskaber, har stor betydning for børns sundhed og trivsel. Brugen af skærme kan forskyde disse aktiviteter. På den baggrund har Sundhedsstyrelsen opstillet en række anbefalinger for børns brug af skærm, som tager højde for konteksten i form af fx tidspunkt på dagen og hvilke situationer det ikke er en god idé at bruge skærmen⁴⁸.

Skærmforbrug for børn i 0.-3. klasse i Slagelse Kommune

I Sundhedsprofilundersøgelsen BørnUngeliv fra 2021 er forældre til børn i 0.-3. klasse blevet spurgt ind til børnenes skærmforbrug. Skærme kan fx være TV, pc, iPad/tablet, Xbox, Nintendo ds eller lignende. Det er blevet spurgt ind til, hvorvidt børnene benytter skærme i fritiden til at have kontakt med sine venner, at spille spil og se YouTube/serier/film. Fordelingen af svarene ses i tabellen nedenfor.

Børn i 0.-3. klasses skærmforbrug i fritiden	Benytter skærm til at have kontakt med venner	Benytter skærm til at spille spil	Benytter skærm til at se YouTube, serier eller film
Mange gange om dagen	5 %	9 %	10 %
Et par gange om dagen	11 %	27 %	30 %
En gang om dagen	7 %	21 %	21 %
Flere gange om ugen	18 %	31 %	27 %
Et par gange om måneden	15 %	10 %	6 %
Sjældent eller aldrig	45 %	2 %	6 %

Overordnet benytter flest børn i 0.-3. klasse skærme til at se YouTube, serier eller film samt spille spil, mens skærme i mindre grad bliver brugt til at have kontakt med venner.

Samlet set angiver de fleste forældre, at deres barn i 0.-3. klasse uden for skoletiden i hverdagen sidder foran en skærm i enten 1 time (26 %), 1 ½ time (23 %) eller 2 timer (22 %).

Skærmforbrug for børn i 4.-9. klasse i Slagelse Kommune

I Sundhedsprofilundersøgelsen BørnUngeliv fra 2021 er børn og unge i 4.-9. klasse blevet spurgt ind til deres skærmforbrug. Det er blevet spurgt ind til, hvorvidt de benytter skærme i fritiden til at have kontakt med sine venner, at spille spil, se YouTube/serier/film og være på de sociale medier. Fordelingen af svarene ses i tabellerne nedenfor.

⁴⁷Høgsdal, 2022: Baggrundsnotat: Sundhedsstyrelsens anbefalinger om børn, unges og forældres brug af skærm (<https://www.sst.dk/-/media/Udgivelser/2022/Digital-sundhed/Baggrundsnotat-Sundhedsstyrelsens-anbefalinger-om-brug-af-skaerm-rev-jan-2023.ashx>)

⁴⁸<https://www.sst.dk/da/viden/Forebyggelse/Center-for-sundhed-og-digitale-medier/Brug-af-skaerm>

Børn i 4.-5. klasses skærmforbrug i fritiden	Benytter skærm til at have kontakt med venner	Benytter skærm til at spille spil	Benytter skærm til at se YouTube, serier eller film	Benytter skærm til sociale medier
Mange gange om dagen	32 %	40 %	52 %	39 %
Et par gange om dagen	27 %	30 %	25 %	24 %
En gang om dagen	10 %	9 %	10 %	10 %
Flere gange om ugen	17 %	10 %	8 %	3 %
Et par gange om måneden	8 %	6 %	4 %	4 %
Sjældent eller aldrig	6 %	5 %	1 %	20 %

Børn i 6. klasses skærmforbrug i fritiden	Benytter skærm til at have kontakt med venner	Benytter skærm til at spille spil	Benytter skærm til at se YouTube, serier eller film	Benytter skærm til sociale medier
Mange gange om dagen	42 %	35 %	53 %	53 %
Et par gange om dagen	27 %	25 %	27 %	27 %
En gang om dagen	9 %	13 %	8 %	6 %
Flere gange om ugen	11 %	14 %	9 %	4 %
Et par gange om måneden	5 %	7 %	2 %	2 %
Sjældent eller aldrig	5 %	6 %	1 %	6 %

Børn og unge i 7.-9 klasses skærm-forbrug i fritiden	Benytter skærm til at have kontakt med venner	Benytter skærm til at spille spil	Benytter skærm til at se YouTube, serier eller film	Benytter skærm til sociale medier
Mange gange om dagen	57 %	29 %	51 %	67 %
Et par gange om dagen	25 %	20 %	25 %	20 %
En gang om dagen	6 %	13 %	12 %	5 %
Flere gange om ugen	7 %	13 %	9 %	3 %
Et par gange om måneden	2,5 %	12 %	2 %	2 %
Sjældent eller aldrig	2,5 %	13 %	1 %	3 %

Børn og unges forbrug af skærme til at have kontakt med venner og benytte sociale medier stiger fra 4.-9. klasse. Mange børn i 4.-5. klasse benytter skærme til at spille spil, mens dette bliver mindre efterhånden som børnene bliver ældre. Alle børn og unge fra 4.-9. klasse benytter i høj grad skærme til at se YouTube, serier eller film.

De lokale tal for børn og unges skærmforbrug i Slagelse Kommune understøtter de nationale tendenser. I det videre arbejde med at fremme børn og unges sundhed, trivsel, læring og bevægelse, er det at være opmærksom på, hvorvidt skærmforbruget bidrager til forskydning og/eller udkonkurrering af trivsels- og sundhedsfremmende elementer som fysisk aktivt, søvn og deltagelse i fællesskaber.

Viden om skolefravær nationalt og lokalt

Formålet med følgende er at give indsigt i udfordringerne med skolefravær både nationalt og lokalt.

Hvorfor er det vigtigt at styrke børn og unges tilstedeværelse på skolen fysisk og psykisk?

Børns fravær fra undervisningen i skolen har siden skoleåret 2013/2014 været en tiltagende udfordring i Danmark, og sammenlignelige nordiske lande. Der ses dog et fald i skoleåret 2019/2020 og ligeledes i skoleåret 2020-2021.

To dages fravær om måneden i gennemsnit over perioden i 0.-9. klasse giver et års tabt læring! Det har konsekvenser for barnets muligheder for at klare sig godt til de afsluttende prøver, på ungdomsuddannelse, videregående uddannelse og senere i varetagelse af et arbejde⁴⁹.

På denne baggrund er det vigtigt at forebygge skolefravær, opspore begyndende fravær, herunder retvisende registrering af fravær, for at kunne gribe ind i tide, når det alligevel opstår. Herefter må årsagen til fraværet afdækkes og via samarbejde og en målrettet indsats, må der ændres på de udfordrende forhold, således at eleven kan møde stabilt i skole og derved få de bedste betingelser med sig fra grundskolen.

Fraværdata i Danmark

På nationalt plan ligger folkeskoleelevers samlede fravær i skoleåret 2021/2022 i gennemsnit på 8 % svarende til 16 dage, fordelt på sygefraværet som i gennemsnit udgør 5,2 %, lovligt fravær 2,0 % og ulovligt fravær 0,8 %. Indsamling af data viser, at der er en stigning i fraværet jo ældre eleverne bliver. I udskolingen og på 10. klasse er især det ulovlige fravær markant højere end i indskolingen og på mellemtrinnet. Kigger man på lovligt fravær, er det en smule højere i indskolingen og på mellemtrinnet end blandt de ældste elever 7.-10. klasse. Det er dokumenteret, at fravær i indskolingen som oftest giver øget fravær på de ældste klassetrin.

I tabellen nedenfor ses udviklingen i skolefravær fra skoleåret 2019/2020 til 2021/2022:

Skoleår	Gennemsnitligt skolefravær	Sygefravær	Lovligt fravær	Ulovligt fravær
2019/2020	5,2 % (10,4 dage)	2,7 %	1,7 %	0,7 %
2020/2021	5 % (10 dage)	2,9 %	1,3 %	0,8 %
2021/2022	8 % (16 dage)	5,2 %	2,0 %	0,8 %

Overordnet er der på landsplan sket en stigning i skolefraværet fra 2019/2020 og frem til 2021/2022 fra 5,2 % til 8 %.

Som det ses i tabellen, er sygdomsfraværet på landsplan i 2021/2022 lige så højt som det samlede fravær i 2019/2020. Dette skyldes med stor sandsynlighed corona-pandemien og anbefalingerne om isolation ved smitte og nærkontakt.

I indskolingen var det gennemsnitlige fravær i 2019/2020 4,9%, mens det i 2021/2022 var 7,1%, altså en markant stigning⁵⁰. Det må antages, at årsagen til det stigende gennemsnitlige fravær skyldes stigende sygefravær og lovligt fravær som følge af Covid-19.

⁴⁹Rapport "Skolens tomme stole - skolefravær set fra barnets perspektiv" (2020):

<https://www.ft.dk/samling/20191/almdel/BUU/bilag/279/2255479/index.htm>

⁵⁰<https://uddannelsesstatistik.dk/Pages/Reports/1833.aspx>

Fraværdata på almenområdet i Slagelse Kommune

I skoleåret 2021/2022 er det gennemsnitlige fravær på almenområdet i Slagelse Kommune på 9,2% svarende til 18,4 dage, hvoraf sygefraværet udgør 6,0%, lovligt fravær 2,1% og ulovligt fravær 1,1%. Dette gennemsnit ligger 1,2% højere end landsgennemsnittet, men dog lavest blandt kommunerne på Vest- og Sydsjælland.

I tabellen nedenfor ses den lokale udvikling i skolefravær fra skoleåret 2019/2020 til 2021/2022:

Skoleår	Gennemsnitligt skolefravær	Sygefravær	Lovligt fravær	Ulovligt fravær
2019/2020	6,7 % (13,4 dage)	3,2 %	2,7 %	0,8 %
2020/2021	6,3 % (12,6 dage)	3,4 %	1,5 %	1,3 %
2021/2022	9,2 % (18,4 dage)	6,0 %	2,1 %	1,1 %

Som det fremgår af tabellen, er skolefraværet steget fra 2019/2020 til 2021/2022.

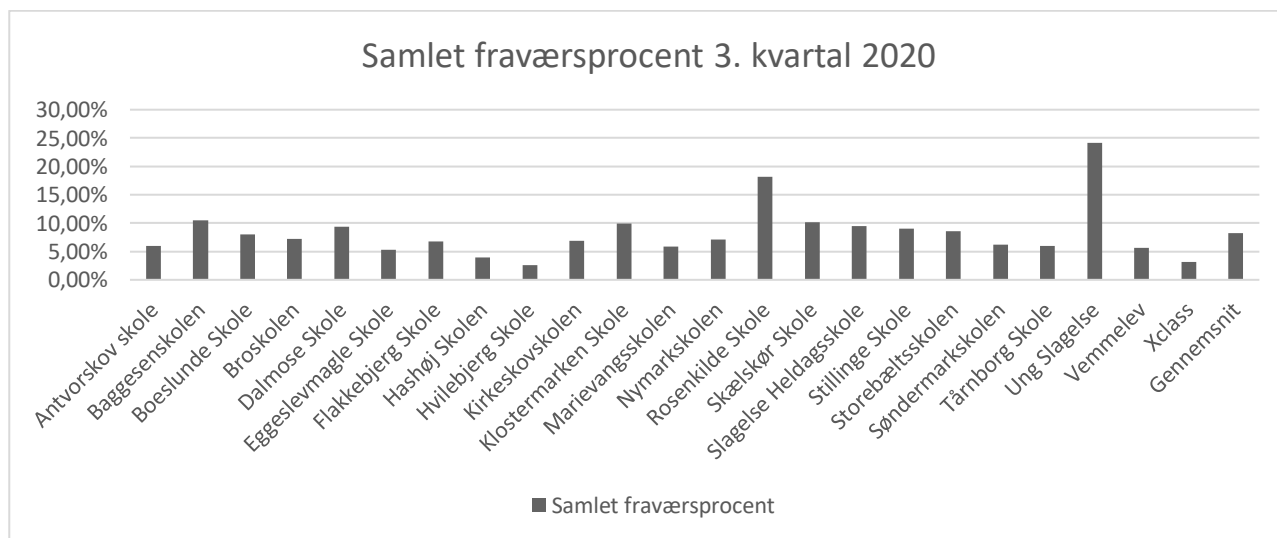
I Slagelse kommune har vi en del specialiserede skoletilbud på folkeskolerne, hvilket gør det udfordrende at gennemskue forskelle i fraværet blandt elever med og uden specialiserede skoletilbud, så i disse tal indgår også elever i visiteret tilbud på almenskolerne⁵¹.

Fraværdata i Slagelse Kommune inkl. specialskolerne

I Slagelse Kommune følges udviklingen af skolefravær tæt og i den forbindelse indsamles data og udarbejdes statistik for hvert kvartal, i disse beregninger indgår også kommunens specialskoler. Der findes desværre ingen sammenlignelige data på landsplan og derfor vises den kvartalsvise udvikling fra 2020 til 2022 kun for Slagelse Kommunes skoler.

Der er stor forskel på kvartalerne, hvor afgørende faktorer fx er ferier og dermed antallet af skoledage samt årstiden. Der ses ofte et større skolefravær i 1. og 4. kvartal end i 2. og 3. kvartal, idet flere er syge i vinterperioden. Nedenfor sammenlignes data for 3. kvartal for 2020, 2021 og 2022.

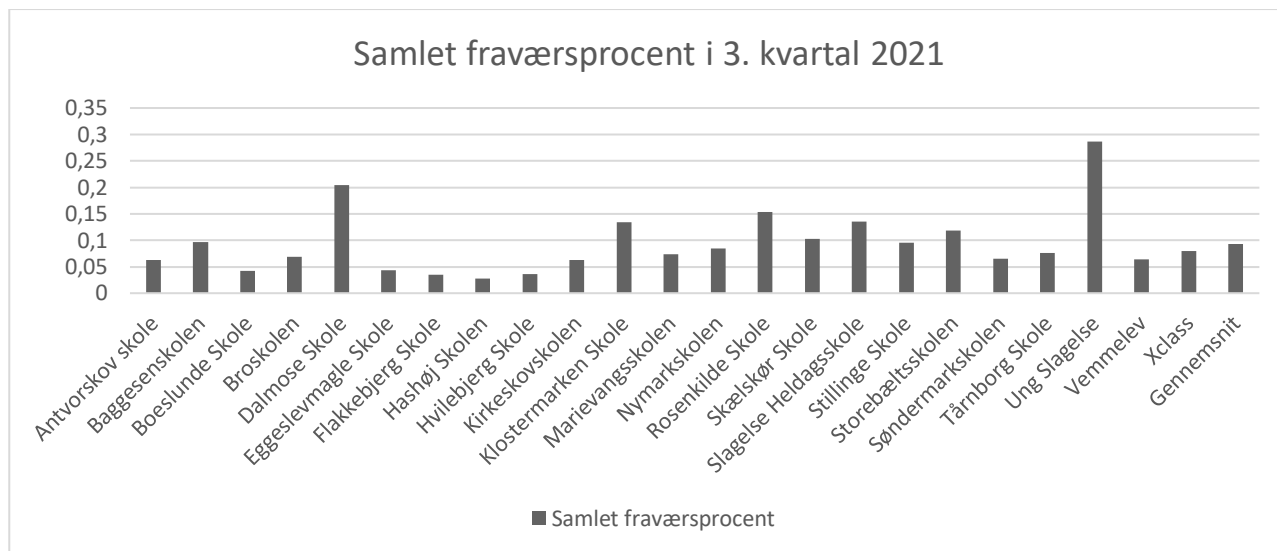
I 3. kvartal 2020 er det gennemsnitlige fravær på 8,81 % for folke- og specialskolerne, heraf udgør sygefraværet 4,45 %, lovligt fravær 3,08 % og ulovligt fravær 1,28 %.

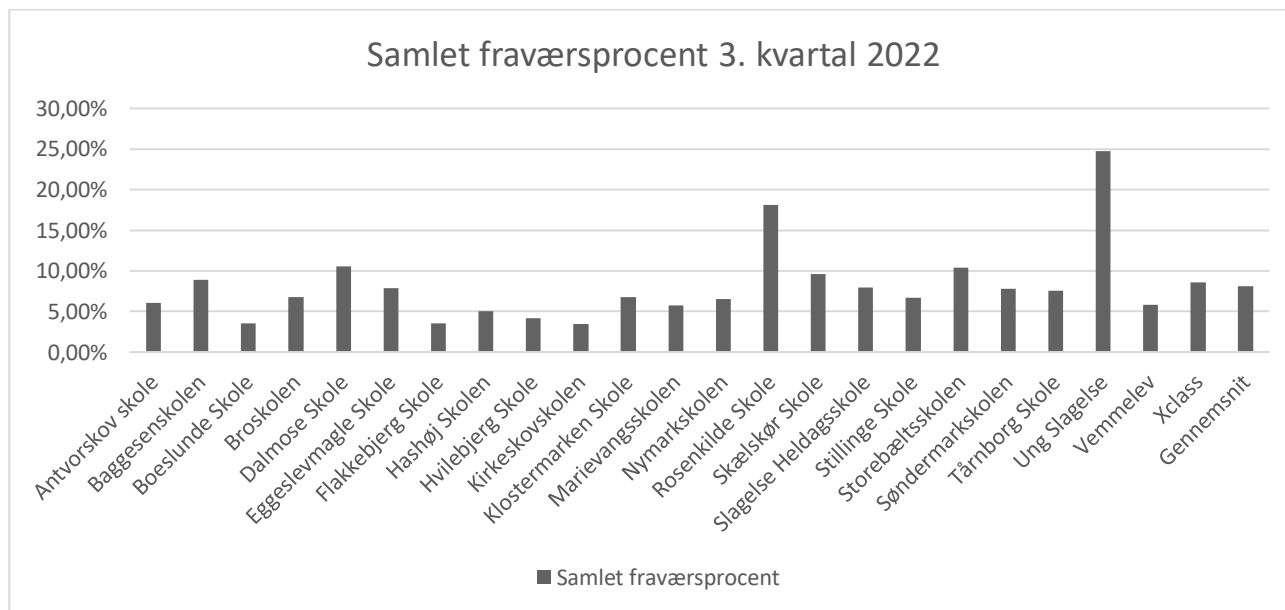
⁵¹<https://uddannelsesstatistik.dk/Pages/Reports/1833.aspx>

I 3. kvartal 2021 var det gennemsnitlige fravær 9,33 %, heraf var 4,73 % sygdom, 3,38 % lovligt fravær og 1,22 % ulovligt fravær⁵².

I 3. kvartal 2022 er det gennemsnitlige fravær på 8,09 % for folke- og specialskolerne, hvoraf sygefraværet udgør 4,62 %, lovligt fravær 2,46 % og ulovligt fravær 1,00 %.

Siden 1. maj 2017 har man i Slagelse Kommune haft fokus på elever med skolefravær, hvilket også har betydet en øget opmærksomhed på retvisende registrering af skolefravær, hvor effekten bl.a. er at fraværet registreres. Dette kan være en årsag til, at der er et højere skolefravær i Slagelse Kommune end landsgennemsnittet.

⁵²Dalmose skoles høje fraværsprocent i 3. kvartal 2021 skyldes et Covid-19 udbrud, som lukkede hele skolen ned over en længere periode og dermed mange syge.

Det er ikke muligt at lave måling på indsatsen i forhold til skolefravær, da det ikke kan gennemskues, hvordan tallene ville se ud, uden denne indsats.

Fraværsindsats i Slagelse Kommune

I Slagelse Kommune har der siden maj 2017 været skolekontaktpersons indsatsen, til forebyggelse, opsporing, afdækning og indsats i forhold til skolefravær. Dette har der været, fordi Slagelse Kommune på daværende tidspunkt lå højt i forhold til landsgennemsnittet.

I de fem år indsatsen har eksisteret, er der blevet arbejdet på, at registreringen af fraværet blev retvisende, således at opsporingsarbejdet i højere grad blev muligt. På årsbasis har ca. 170 elever haft kortere eller længere forløb med en skolekontaktperson, og derudover arbejdes der generelt forebyggende på skole- og klasseniveau.

I august 2021 opstartede et samarbejde mellem Slagelse Kommunes fraværsindsats, Socialstyrelsen, Styrelsen for undervisning og kvalitet samt Rambøll, med fokus på modning af en model til samarbejde og indsats for elever med bekymrende skolefravær. I den sammenhæng blev indsatsen ændret fra at være forebyggende til at fokusere på elever med højt fravær og elever, som slet ikke kommer i skole. Dette samarbejde og fokus følges frem til oktober 2023.

I arbejdet med at udvikle en national model for samarbejde og indsatser til elever med skolefravær, er der særligt fokus på den opsporende del i forhold til elevens manglende tilstedeværelse i undervisningen. Det prioriteres at lave en grundig afdækning og faglig vurdering med eleven som hovedaktør, da det giver de bedste forudsætninger for at tilrettelægge indsatser. De indsatser som eleven indgår i, tager afsæt i elevens motivation, ressourcer og behov. Der er bl.a. fokus på tæt kommunikation i samarbejdet omkring barnet og til gavn for barnet samt på at inddrage eleven i fællesskaber, hvor foreningsliv og støtte via Fritidsafdelingens kontinentstøtte- og fritidsvejledningsordning HEL Fritid kan være en mulighed.

Der ses ikke en direkte sammenlignelighed mellem bevægelse og skolefravær, da fraværsproblematikker er komplekse, og der ofte er flere faktorer som kræver et løft for at få eleverne i trivsel. Det er dog vigtigt at understrege, at når kroppen har det godt, er der større sandsynlighed for at mennesker også trives bedre psykisk. Dette er naturligvis også gældende omvendt, idet psykisk trivsel giver overskud til et aktivt liv. Bevægelse vil altså ikke alene kunne bidrage til sænkning af fraværet, men det vil kunne bruges som et – blandt flere – redskaber til at bidrage positivt til problematikken.